

SANASTOKESKUS TSK • TERMINOLOGICENTRALEN TSK

Sanastokeskus 30 vuotta,
Yhteinen kieli yhdistää,
Medicinska språkgruppen,
Anna-Lena Bucher,
geoinformatiikka,
auton yhteiskäyttö,
Valtioneuvoston sanasto...



4 | 2004

TERMINFO

THE FINNISH TERMINOLOGY CENTRE TSK

TERMINFO

25. vuosikerta • numero 4 | 2004

JULKAISIJA Sanastokeskus TSK ry
PÄÄTOIMITTAJA Lena Jolkkonen
TOIMITUSSIHTEERI Anu Ylisalmi
TOIMITTAJA Sirpa Suhonen (Summaries)
TOIMITUSNEUVOSTO Marja Hamilo, Jukka Ihanus,
Lena Jolkkonen, Arto Leinonen, Ari Muhonen,
Ari Penttilä, Antti Rainio, Mikael Reuter,
Seija Suonuuti
PAINOPAIKKA Forssan Kirjapaino Oy, Forssa 2004
KUSTANTAJA Stellatum Oy
Asemapäällikönkatu 7, 00520 Helsinki
puh. (09) 8689 700
faksi (09) 8689 7070
<http://www.stellatum.fi>

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
<http://www.stellatum.fi>
Stellatum Oy/Tilaaajapalvelu
Kuoppamäentie 3 A, 33800 Tampere
puh. (03) 225 1948
faksi (03) 225 1955
tilaaajapalvelu@stellatum.fi

TILAUSHINNAT SUOMESSA
Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Kestotilaus (laskutusväli 12 kk) 33 €
Kestotilaus (6 kk) 18 €
Määräaikaistilaus (12 kk) 37 €
Irtonumero 10 €

TILAUSEHTO
Hinnat ovat voimassa Suomessa. Kestotilauksena tilattu lehti tulee tilaajalle tilausjakso kerrallaan ilman eri uudistusta, kunnes tilaaja joko muuttaa sen määräaikaiseksi tai lopettaa tilauksen. Tilauksen hinta on tilausjakson alussa voimassa oleva hinta, joka on painettu lehteen. Tilauksen voi keskeyttää ennen tilausjakson loppua. Peruutus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen uuden tilausjakson alkamista. Mikäli peruutus ei saavu määräaikaan mennessä, laskutetaan tilaajan saamat lehdet irtonumerohintaan sekä peruutuksen aiheuttamat kulut 6 €. Tilausehdot löytyvät jokaisesta lehden numerosta. Osoitetietoja ei luovuteta Stellatum Oy:n ulkopuolelle.

IRTONUMEROMYYNTI
Stellatum Oy/Tilaaajapalvelu
tilaaajapalvelu@stellatum.fi
Akateeminen Kirjakauppa,
Suomalainen Kirjakauppa ja
Turun Kansallinen Kirjakauppa.

ISSN 0358-7517

SISÄLLYS

Juhlan tuntua ja syksyn antia <i>Lena Jolkkonen</i>	3
Anna-Lena Bucher – sanastotyön konkari <i>Salla Toivo</i>	4
Medicinsk språkvård på svenska i Finland <i>Ylva Forsblom-Nyberg</i>	7
Geoinformatiikan sanastoprojekti käynnistynyt <i>Mari Junkkari</i>	8
Kansainvälistyvä korkeakoulu <i>Ari Muhonen</i>	9
Sanastokeskuksen 30-vuotisjuhlaseminaari – Yhteinen kieli yhdistää <i>Salla Toivo & Lena Jolkkonen</i>	10
Sanastotyötä kolmenkymmenen vuoden ajan <i>Lena Jolkkonen</i>	14
Termiharava	18
Kirjallisuutta	20
Summaries	23

Lukijapalautetta voi lähettää Sanastokeskukseen (osoite alla) tai sähköpostitse osoitteeseen terminfo@tsk.fi

TERMINFO INTERNETISSÄ <http://www.tsk.fi/fi/ti>

SANASTOKESKUKSEN YHTEYSTIEDOT
osoite Albertinkatu 23 A 12
00120 Helsinki
(09) 2709 1060
puhelin (09) 608 859
faksi
sähköposti tsk@tsk.fi,
terminfo@tsk.fi
<http://www.tsk.fi>
Internet

TERMIPALVELU (MAKSULLINEN EI-JÄSENILLE)
puhelin (09) 608 876
sähköposti termipalvelu@tsk.fi

Juhlan tuntua ja syksyn antia



Juhliminen on mukavaa vastapainoa arjelle. Sanastokeskus TSK vietti lokakuussa 30-vuotisjuhliiaan iltapäiväseminaarin merkeissä. Teema *Yhteinen kieli yhdistää – Fungerande fackspråk, klar kommunikation* houkutti paikalle reilut kahdeksankymmentä viestinnästä, kielistä ja terminologiasta kiinnostunutta kuulijaa. Tähän lehteen olemme varanneet runsaasti tilaa kertoaksemme juhlien annista sanoin ja kuvin.

Nordterm piti 21.–22.10. seminaarin sanastotyön markkinoinnista ja opetuksesta. Kohderyhmänä olivat terminologian ammattilaiset, eli ne, joiden työnkuvaan kuuluu sanastotyön markkinointia tai opetusta. Terminologisentrum TNC toimi seminaarin järjestäjänä ja Tukholmaan kokoontui kumpainakin päivänä reilut kaksikymmentä alan asiantuntijaa Islannista, Norjasta, Ruotsista, Suomesta ja Tanskasta. Alustusten lisäksi ohjelmaan oli varattu runsaasti aikaa pienryhmätyöskentelyyn.

Sanastotyön markkinointi -osuudessa puhujana oli liiketalouden professori *Evert Gummesson* Tukholman yliopistosta. Hän puhui vankalla kokemuksella tietoyritysten markkinoinnista. Hän painotti muun muassa terveen järjen käyttöä ja verkottumisen merkitystä business to business -markkinoinnissa. Turha "säälä" kannattaa jättää pois markkinoinnista, mutta sitä pientä säihkettä ei kuitenkaan pidä unohtaa kaiken järjen ja asiallisuuden keskellä. Gummesson uskoo myös tarinoiden voimaan ja oman toiminnan myönteisiä kokemuksia kannattaa kerätä tarinapankiksi markkinoinnissa hyödynnettäväksi.

Opetusta käsittelevässä osiossa *Hanne Erdman Thomsen* kertoi Kööpenhaminan kauppakorkeakoulun terminologian opetuksesta. Kauppakorkeakoulu järjestää ammattikielten ja terminologian kursseja muun muassa kieliteknologian ja englannin kielen opiskelijoille. *Nina Pilke Vaasan* yliopistosta puolestaan on kokeillut terminologisen ajattelutavan käyttöä eri aineiden opetusmenetelmänä ja kertoi kiinnostavia kokemuksiaan siitä, kuinka tekstien asiasältöjä voi jäsentää käsittekaavioita piirtämällä.

Lokakuussa pidettiin myös Sanastokeskus TSK:n vaalikokous. Vuodenvaihteessa TSK:n hallituksessa vaihtuu yksi jäsen. Koordinaattori *Antti Rainio* jää pois hallituksesta, ja kiitämme häntä lämpimästi kuluneesta vuodesta. Hallituksen uusvanhana jäsenenä aloittaa ylilääkäri *Matti Ojala* Stakesista. Matti Ojala tuntee TSK:n jo ennestään, sillä hän on toiminut hallituksen jäsenenä jo vuosina 1995–96.

Tunnelmallista joulun odotusta Terminfon lukijoille!

Lena Jolkkonen

Lena Jolkkonen
lena.jolkkonen@tsk.fi
päätoimittaja

Anna-Lena Bucher – sanastotyön konkari

Salla Toivo

4

Ruotsin Terminologikum TNC:n toimitusjohtajalla *Anna-Lena Bucherilla* on pitkä ura takanaan TNC:ssä. Bucherin ura sanastotyön parissa alkoi jo vuonna 1973. Toimistosihteerin virasta toimitusjohtajan pallille nousut Bucher kertoo nauttivansa työstään terminologian parissa, vaikka vielä opiskeluaikoina päämääränä häämöttikin opettajan ura.

Terminologista taustaa

Bucher kertoo olleensa lapsena tietämättään melko paljon tekemisissä erikoisan termistön kanssa, sillä hänen vanhempansa työskentelivät pienessä meijerissä. Töiden seuraaminen ja niissä mukanaolo auttoivat oppimaan eri laitteiden nimet ja niiden merkitykset sekä miksi ja miten niitä käytetään. Meijerialan termit tulivat tutuiksi juustoumasta juustonjuoksutteeseen ja aina vain kirnuamiseen liittyviin ammattikielisiin ilmaisiin asti. "Tästä seurasi varmasti jonkinlainen ymmärrys erikoiskielten termien olemassaolosta", Bucher arvelee. Myöhemmin lukioaikana asioiden määrittely oli kiinnostavaa. "Pyysin ystäviäni usein määrittelemään asioita, koska olin niistä epävarma. Kysymykset toimivat hyvin, sillä huomasin, että vastapuoli ei läheskään aina osannut vastata kysymyksiin ja tällä tavoin oma varmuuteni lisääntyi", Bucher kertoo.

Terminologian ala ei ollut Bucherille ennestään tuttu. Kun TNC:hen ruvettiin etsimään lisää henkilöstöä, hän kuuli silloisen työpaikkansa kirjastonhoitajalta vapaana olevasta toimistosihteerin paikasta – siihen aikaan ammattinimikettä terminologi ei ainakaan Ruotsissa vielä käytetty. Bucheria onnisti paikan saamisessa ja sille tiele hän jäi. Nykyään Bucher edustaa TNC:tä myös ruotsalaisessa kielenhuoltoryhmässä, jossa ovat mukana kaikki Ruotsin julkiset kielenhuoltojärjestöt.

Bucher kertoo, että hänen luonteenpiirteistään ja kokemuksistaan on ollut etua alalla. "Minulla on hyvin sosiaalinen ja kärsivällinen luonne, joka on hyödyksi terminologisessa yhteistyössä ja kanssakäymisessä eri alojen ammattilaisten sekä muiden kielenhuoltajien ja kollegoiden kanssa, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin." Sanastotyössä tarvitaan myös paljon eri alojen tuntemusta. Bucherin mielestä olisikin hienoa, jos työntekijöinä olisi muun muassa tekniikan alan asiantuntijoita, luonnon-



Anna-Lena Bucher on Terminologikum TNC:n johtaja.

tieteilijöitä, kielitieteilijöitä, kääntäjiä, informaattikkoja, ekonomeja sekä lisäksi hyviä johtajia ja projektipäälliköitä. Hän kuitenkin myöntää, että "meitä on liian vähän kaik-kien näiden alojen edustamiseen. Jos kaipaamme jotain, haemme sen kontaktiverkostamme".

Bucherin omiin opintoihin kuuluu filosofian kandidaatin tutkinto ruotsista, englannista ja historiasta. Lisäksi hän on myöhemmin lukenut satunnaisia kursseja käännösteoriasta, käännösdidaktiikasta ja tieteenfilosofiasta, koska tunsi niistä olevan hyötyä työssään TNC:ssä.

Terminologian tarve ruotsalaisessa yhteiskunnassa

"TNC:n visiona on saada aikaan kitkaton kielellinen viestiyhteys koko ruotsalaiseen yhteiskuntaan tarjoamalla eri aloille terminologisia palveluja ja tuotteita sekä ajamalla terminologian asiaa eteenpäin", toteaa Bucher. TNC tarjoaa terminologian ja kirjoittamisen kursseja, jotka on räätälöity esimerkiksi eri alojen asiantuntijoille tai kääntäjiksi tai kielikonsulteiksi aikoville opiskelijoille. Myös luonnontieteilijöille sekä tekniikan alan opiskelijoille on järjestetty omat kurssinsa. Bucherin mielestä idea TNC:n perustamisesta oli erittäin moderni, koska sen palveluja

tarvitaan edelleen koko ajan uusissa yhteyksissä. "Herrat, jotka aikoinaan päättivät perustaa TNC:n 1940-luvun alussa, olivat hyvin kaukokatseisia ja huomattavan paljon edellä aikaansa", Bucher lisää.

Terminologisen tiedon tarve on levinnyt tekniikan alalta myös muille aloille. Bucher miettii, miten terminologian rooli nyky-yhteiskunnassa on muuttunut sinä aikana, kun hän on työskennellyt TNC:ssä. "Terveydenhuollossa sekä julkishallinnon puolella käytettävän ammattikielen termistön tarve on kasvanut selvästi", hän pohtii. Kun Ruotsi liittyi EU:hun vuonna 1995, tuli nopeasti pakko luoda ruotsinkielisiä vastineita erityisille EU-termeille, jotka olivat täysin tuntemattomia ruotsin kielessä. "Meidän täytyi syventyä sellaisiin aloihin, esimerkiksi viinin- ja banaaninviljelyyn, joilla ennestään ei ollut kunnollisia ruotsalaisia termejä." Useita termejä jopa keksittiin.

Julkishallinnon alkaessa kehittää verkkopalveluja ja tämän lisäksi vaihtaa informaatiota sähköisesti eri viranomaisten välillä, tarvittiin järjestystä ja ennen kaikkea selkeyttä termeihin ja käsitteisiin. TNC:llä oli mahdollisuus myötävaikuttaa siihen, että sekä sisäinen että ulkoinen viestintä liike-elämässä ja julkishallinnossa sujuu joustavasti, tehokkaasti ja mahdollisimman vähin häiriöin. "Luulen, että terminologian kehitys on nyt vasta alkanut kunnolla. Jos me terminologit osaamme markkinoida itseämme oikein ja ennen kaikkea näkyvästi, monet huomaavat, että meidän palvelujamme ja pätevyyttämme tarvitaan erittäin paljon ruotsalaisessa yhteiskunnassa", Bucher toteaa.

Ajankohtaisia projekteja

Bucher kertoo tyypillisen asiakkaan kääntyvän TNC:n puoleen huomattavasti, ettei viestintä tiettyssä yhteydessä toimi. Hän haluaa tämän ongelman ratkaistuksi ja ottaa yhteyttä TNC:hen tietämättä tarkemmin, millä tavoin TNC voi ratkaista ongelman. Bucher listaa, että ensiksi tulee varmentaa, onko viestintä oikeasti epäselvää ja tehotonta, ja sitten pyrkiä yhtenäistämään käsitykset termeistä ja niiden määritelmistä. "Ensimmäiset 30–35 vuotta meillä oli tehtävänä selvittää käsitteitä suhteellisen suurilla aloilla, kuten esimerkiksi metsänhoito, ydinvoima ja korroosiotekniikka. Sen jälkeen on ollut suppeampia aloja, kuten vanhuuseläke sekä kiinteän polttoaineen kieräytys." Tänä päivänä tehtävät saattavat sisältää ainoastaan 20–30 käsitettä suhteellisen erikoisilta ja suppeilta aloilta. Näihin Bucher lukee esimerkiksi tunnelinrakennuksen.

TNC hoitaa useita rinnakkaisia toimeksiantoja sosiiaalihuollon alalta. "Olemme juuri päättämässä suurta toimeksiantoa, joka käsittelee biopankkien tietojenkäsittelyä, ja olemme myös saaneet erityisen määrärahan EU:n uuden termipankkiohjelmiston IATE:n testaukseen. Tarkoituksena on kokeilla, voitaisiinko sitä käyttää suurena kansallisena termipankkina", Bucher sanoo. Lisäksi TNC on mukana standardisimisprojektissa, joka käsittelee kiinteää polttoainetta, sekä pitää vuosittain useita erilaisia terminologian kursseja.

TNC:n henkilökunta on toteuttanut terminologian ja ammattikielten opintokokonaisuuden Tukholman yliopistossa. Bucherin mielestä järjestetyt kurssit olivat jopa historiallisesti merkittäviä, sillä Ruotsin yliopistoissa ei missään pidetä sen tason kursseja terminologiasta.

TNC:n ja ruotsin kielen haasteet nyky-yhteiskunnassa

Bucher kertoo, että alalla on esiintynyt kilpailua vasta viimeisten 5–6 vuoden ajan. On perustettu yrityksiä, jotka myyvät muun muassa käsiteanalyysijä, käsitteiden mallintamista sekä terminologista selvitystyötä. Bucher ei pidä kilpailua niinkään pahana asiana, sillä se on pakottanut TNC:n ja sen henkilökunnan kehittymään uusilla aloilla sekä opettelemaan uusia asioita. Käsiteanalyysin alalla TNC on onnistunut kilpailijoitaan paremmin asiakkaiden siirtyessä muualta heille.

Sähköisessä palveluyhteiskunnassa tarvitaan TNC:n kaltaisten yritysten palveluita sekä tietämystä. Ruotsissa käydään keskustelua siitä, että koko julkishallinnon tulisi tehdä yhteistyötä verkossa, jotta se voisi täyttää tehtävänsä kansalaisia ja yrityksiä kohtaan. Tätä varten on löydettävä yhteinen termistö. "TNC:n haasteena on olla näkyvillä tässä yhteydessä. Meidän tulee näyttää, mitä osaamme ja suorastaan kaupata tuotteitamme", toteaa Bucher.

Nykyaikana englannin hallitseva asema on herättänyt eri maissa kysymyksiä ja huolestuneisuutta. Bucher pitää englantia erittäin tärkeänä kielenä, kun kommunikoidaan muiden maiden kanssa, mutta ruotsinkielistä termistöä tulisi myös ylläpitää, kehittää ja vahvistaa yhteiskunnan eri osa-alueilla huomioon ottaen uudet ja kapeammatkin erikoisalut. Tiettyjä aloja ei voi jättää jonkin toisen kielen vastuulle. Erityisen huolissaan Bucher on siitä, mitä englannin kielen kasvava merkitys koulutuksessa tarkoittaa tiedon hankkimiselle. Monin paikoin koulu- ja yliopistomaailmassa opetus tapahtuu englanniksi ja myös kurssimateriaalit ovat englanniksi. "Englannin kieltä tulee

opettaa suhteellisen varhaisesta vaiheesta lähtien koulussa ja sitä tulisi ylläpitää koko elämän ajan, mutta se ei saisi tapahtua ruotsin kielen kustannuksella", Bucher pohtii. "Terminologeilla onkin haasteena tehdä sanastoja, jotka toimivat 'siltoina' kurssimateriaaleissa käytettävän englanninkielisen termistön ja ruotsin kielen välillä", hän toteaa.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys terminologian alalla

Bucher korostaa, kuinka kallisarvoista pohjoismainen yhteistyö on TNC:lle. "Olemme [kaikki Pohjoismaat] hyviä hieman eri asioissa ja kokemuksien vaihto tarkoittaa meille kaikille uuden oppimista toisiltamme. Yhteistyö antaa inspiraatiota, virikkeitä, ja se vahvistaa", Bucher jatkaa. "Eurooppalainen yhteistyö ei ole yhtä syvää ja työskentelytavoissa sekä kokemuksissa on suurempia eroja kuin pohjoismaalaisten välisessä yhteistyössä." Mutta kuten Bucher toteaa, kokemusten vaihto on kuitenkin tärkeää ja kehittävää.

Arkista aherrusta

Bucher vaikuttaa tyytyväiseltä uravalintaansa TNC:ssä. Hän myöntää olevansa unelma-ammattissaan. "Unelma-ammattia kuvailisin ammatiksi, joka sisältää mielekästä ja antoisaa työtä ja jossa pystyy kehittämään itseään sekä oppimaan uutta koko ajan", hän kuvailee ja lisää tähän vielä yhteistyön tärkeyden muiden maiden asiantuntijoiden kanssa.

Vuodesta 2000 Bucher on toiminut TNC:n toimitusjohtajana ja hoitanut hallinnollisia tehtäviä. Samana vuonna TNC uudistui ja myös hallinnolliset tehtävät muuttuivat. Neljä kertaa vuodessa Bucher tapaa TNC:n hallituksen ja jokainen näistä kokouksista vaatii esivalmistelua. Raporttien, vuosikertomuksien ja osavuosi-katsausten kirjoitus vie oman aikansa, samoin määrärahaesitys elinkeinoministeriölle, josta TNC saa valtionapua. Hän käy myös kehityskeskustelua ja palkkaneuvottelua henkilöstön kanssa ja pitää sisäisiä tiedotustilaisuuksia. Kokouksia ulkopuolisten tahojen kanssa on harvakseltaan ja silloin tällöin myös TNC:n järjestämiä konferensseja.

Bucher haluaa kaiken tämän lisäksi pysyä konkreettisesti mukana myös sanastotyössä, sillä hän ei halua jäädä paitsi tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista. Bucher

Kirjoittajasta:

Helsingin yliopistossa germaanista filologiaa opiskeleva Salla Toivo on syksyn ajan Sanastokeskuksessa korkeakouluharjoittelijana.

kertoo vastailevansa mielellään silloin tällöin termipalvelun puhelimeen ja ratkovansa kysytyjä termiongelmia, sekä auttavansa alaisiaan ongelmissa, joita eri projektit tuovat mukanaan. Terminologian luennot ja kurssit ovat myös TNC:n nykypäivää ja Bucher kertoo pitävänsä niitä hyvin piristävänä ja inspiroivana vaihteluna.

Jokaiseen ammattiin liittyy tietysti myös huonoja puolia. Bucher mainitsee työnsä olevan joskus hyvin vaativaa, mutta lisää heti perään, että siltä se tuntuu lähinnä, kun on jo valmiiksi väsynyt tai muuten allapäin. "Koko ajan täytyy yrittää tulla kuulluksi ja nähdäksi mahdollisimman monella eri taholla yhteiskunnassa", hän lisää. "Pitää olla hyvin avoin ulkomaailman tapahtumille ja seurata, missä kohtaa terminologia voisi astua mukaan kuvaan." Jokainen uusi sanastoprojekti merkitsee lisäksi ongelmanasettelua ja pohdintaa, miten ongelmat voisi parhaiten ratkaista.

Saksan preppaus ikuisuusprojektina

Vapaa-ajallaan Bucher myöntää olevansa suhteellisen vähän tekemisissä kielten kanssa. Tosin joka kerta matkustaessaan miehensä kanssa Itävaltaan tämän sukulaisten ja ystävien luo Bucher suunnittelee preppaavansa saksan kielen taitoaan. "Preppauksellani on kuitenkin tapana jäädä siihen, että ostan saksalaisen aikakauslehdhen ja otan esiin kouluaikaisen sanastoni. Pientä piristystä sillä on kieleen, mutta ei niin paljon kuin haluaisin", Bucher harmittelee.

Terminfo-lehden tilaukset:

www.stellatum.fi

☎ (03) 225 1948

tilaajapalvelu@stellatum.fi

Medicinsk språkvård på svenska i Finland

Ylva Forsblom-Nyberg

För drygt tre år sedan väcktes intresse för en termgrupp inom svensk medicinsk språkvård i Finland. Gruppen bildades på spontant initiativ hösten 2001 och går under namnet Medicinska språkgruppen. Som bakgrund till att gruppen bildades får man nog se en viss oro över utvecklingen av det svenska medicinska språket i vårt land och ett behov av att koppla språkutvecklingen till det medicinska språket i Sverige och i synnerhet till Svenska läkaresällskapets (SLS) kommitté för medicinsk språkvård och dess arbete för att utveckla och förenhetliga den svenska medicinska terminologin.

Medicinska språkgruppen består av en styrelse och en remissgrupp. För närvarande sitter det fyra medlemmar i styrelsen, men remissgruppen är betydligt större och omfattar dels sakkunniga inom läkarvetenskapen och hälso- och sjukvården, dels personer som på något sätt arbetar med och känner till medicinsk terminologi. Av naturliga skäl är många svenskspråkiga instanser företrädna i remissgruppen, men till exempel personer knutna till den finska läkarföreningen Duodecim ingår också här. Termgruppen har inte någon officiell status och får inte heller ekonomiskt understöd någonstans ifrån. Men jag vill ändå understryka att uttalanden och rekommendationer från gruppen har en särskild tyngd och genomslagskraft eftersom det finns representanter i styrelsen både för den svenska medicinska utbildningen och vårdutbildningen och för Finska läkaresällskapet. Dessutom sitter en av språkvårdarna vid Svenska språkbyrån som medlem i styrelsen. Kontakten till SLS språkkommitté upprätthålls genom att en av medlemmarna är medlem i kommittén.

Den viktigaste uppgiften för Medicinska språkgruppen är att utveckla ett korrekt medicinskt språkbruk på svenska i Finland och att arbeta för att den svenska terminologin i vårt land stämmer överens med den sverigesvenska. Det finns nämligen en stor risk här hos oss att finska termer översätts till svenska ord för ord utan att man kontrollerar aktuell svensk terminologi eller gängse språkbruk. Utvecklingen inom området är oerhört snabb, och nya termer etableras mer eller mindre i samma ögonblick som de tillkommer. Att inom rimlig tid finna de adekvata och korrekta svenska motsvarigheterna är avgörande för termernas genomslagskraft i det finlands-

svenska allmänspråket och till exempel i språket i massmedierna och inom utbildningen. För att det svenska medicinska språket i Finland ska kunna utvecklas och användas som ett vetenskapligt gångbart språk också utanför vårt lands gränser måste vi kunna acceptera sverigesvenska termer. Det här gäller i alla sådana sammanhang där inte en eventuell finlandssvensk term återspeglar specifika förhållanden på till exempel samhälls- och förvaltningsnivå i Finland eller finns reglerad i vår lagstiftning.

Medicinska språkgruppen tar ställning i aktuella medicinska spörsmål på regelbundna möten två eller tre gånger per termin och besvarar frågor om det medicinska språket som kommer in via e-posten. Ett urval av frågorna läggs ut på gruppens webbsidor som finns på Svenska språkbyråns webbplats. Dessutom arbetar gruppen med en revidering och sammanslagning av de två finsk-svenska ordlistorna i hälso- och sjukvård som vår föregångare, termgruppen HälsoTerm, gett ut. Revideringen är tyvärr mycket tidskrävande men har hög prioritet eftersom en ny ordlista vore synnerligen välkommen bland både översättare, undervisningspersonal och journalister. Tack vare kontakter med läkar- och sjukskötarutbildningen och de finlandssvenska massmedierna har gruppen möjlighet att snabbt nå ut med nyheter och ställningstaganden i frågor där det råder osäkerhet och risken för språkliga svårigheter är överhängande. Spridningen är effektiv och genomslaget stort.

Bekanta er gärna med Medicinska språkgruppens webbsidor på adressen www.kotus.fi/svenska/sprakvard > **Medicinska språkgruppen**. Materialet omfattar bland annat en samling nyttiga länkar och en litteraturlista över medicinens språk. Språkfrågor med medicinsk anknytning besvaras på adressen medicin@kotus.fi.

Om författaren:

Ylva Forsblom-Nyberg är forskare vid Forskningscentralen för de inhemska språken.

Geoinformatiikan sanastohanke käynnistynyt

Mari Junkkari

8

Sanastokeskus TSK käynnisti syyskuussa Geodeettisen laitoksen toimeksiannosta uuden sanastohankkeen, jonka tarkoituksena on koota geoinformatiikan eli paikkatietoa ja paikkatietojärjestelmiä tutkivan tieteenalan keskeinen termistö yhteen julkaisuun. Sanastohankkeen taustalla on valtion hallinnossa meneillään olevat, myös geoinformatiikkaa käsittelevät julkisen hallinnon suositus- eli JHS-hankkeet, joiden tavoitteena on yhtenäistää ja ohjeistaa valtion- ja kunnallishallinnon tietohallintoa ja toimintaa. Lisäksi käynnissä oleva kansainvälisten paikkatietoa koskevien ISO-standardien suomentamistyö tekee sanastohankkeesta hyvin ajankohtaisen.

Alan kansainvälisestä luonteesta johtuen käytössä oleva termistö on pitkälti englanninkielistä, joten selkeille suomenkielisille termeille ja johdonmukaisille määritelmille on selvästi tarvetta. Yhteisen suomenkielisen termistön luomisella ja käsitteiden määrittelyllä suomalaisista lähtökohdista pyritään sujuvoittamaan ja yhdenmukaistamaan alalla tapahtuvaa viestintää ja ehkäisemään väärinkäsityksiä. Uuden sanaston kohderyhmänä ovat alan toimijoiden lisäksi muut geoinformatiikan kanssa tekemisissä olevat tahot kuten viranomaiset, opettajat, kouluttajat ja kääntäjät.

Geoinformatiikan sanastoon valitaan reilut sata käsitettä, joille laaditaan suomenkieliset määritelmät ja termisuositukset sekä annetaan termeille vastineet englanniksi. Lisäksi otetaan mukaan viitisenkymmentä suomi-



Lisätietoja hankkeesta antaa Mari Junkkari, mari.junkkari@tsk.fi, puh. (09) 2709 1064.

englanti -termiparia, joita ei määritellä. Sanaston aihealueina ovat alustavasti sijainnin määrittäminen, paikkatietojärjestelmät, paikkatietotekniikka ja -palvelut, paikkatiedon mallinnus sekä paikkatiedon metatieto ja laatu.

Sanastokeskuksen toimintaperiaatteen mukaisesti myös geoinformatiikan sanasto toteutetaan kansainvälisten standardien mukaisia terminologisia periaatteita ja menetelmiä noudattaen. Koska kyseessä on toimialakohtainen sanastohanke, geoinformatiikka-alan asiantuntijoista on koottu asiantuntijatyöryhmä, joka vastaa sanaston asiasisällöstä. Sanastotyöryhmään kuuluu asiantuntijoita Geodeettisen laitoksen lisäksi myös Teknillisen korkeakoulun kartografian ja geoinformatiikan laitokselta, Maanmittauslaitokselta sekä Helsingin yliopiston maantieteen ja metsävarojen käytön laitoksilta. Sanastokeskuksen puolelta hanketta vetävät terminologit *Mari Junkkari* ja *Lena Jolkkonen*.

Hanke kestää kokonaisuudessaan noin vuoden ja uusi sanasto julkaistaan syksyllä 2005 ainakin sähköisessä muodossa sekä mahdollisesti myös kirjana. Aikanaan sanasto tallennetaan lisäksi Sanastokeskuksen ylläpitämään TEPA-termipankkiin.

LIITY SANASTOKESKUKSEN JÄSENEKSI!

Nyt Sanastokeskus TSK:n jäseneksi voivat liittyä yhteisöjen lisäksi myös yksityishenkilöt. Jäsenetuna saat muun muassa Terminfon, kutsun jäsentilaisuuksiin, säännöllisesti kuulumisia Sanastokeskuksen toimistosta sekä palveluitamme alennettuun hintaan.

Lisätietoja ja jäsenyyshakemuksen saat TSK:n WWW-sivuilta osoitteessa <http://www.tsk.fi>.

Kansainvälistyvä korkeakoulu

Suomalaiset yliopistot haluavat kansainvälisiä opiskelijoita, niin myös Teknillinen korkeakoulu (TKK). TKK:n kansainvälisen toiminnan strategiassa asetetaan tavoitteeksi, että vuoden 2005 sisäänotosta noin 10 % olisi ulkomaalaisia. Tavoitetta ei saavuteta, ellei englanninkielistä opetusta lisätä. Strategia kannustaakin englanninkielisten opintokokonaisuuksien luomiseen aloilla, joissa niistä on kysyntää ja joilla on valmiudet tähän.

Ensi vuonna toteutettava tutkinno uudistus tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet vieraskielisen opetuksen laajentamiseen. Tämä niin sanotun Bolognan prosessi merkitsee sitä, että TKK:ssakin otetaan käyttöön kaksiportainen tutkintojärjestelmä.

Kolmivuotisessa kandidaatintutkinnossa annetaan opiskelijalle tekniikan alan perusvalmiudet. Kaksivuotinen maisteritason tutkinto (diplomi-insinööri, arkkitehti, maisema-arkkitehti) puolestaan valmistaa tekkarin ammatinsa taitajaksi. Kandidaattitason opetus pidetään suomenkielisenä, mutta nimenomaan maisteriohjelmiin toivotaan englanninkielisiä kokonaisuuksia. Näitä ollaankin suunnittelemassa usealle TKK:n opetusosalle.

Kansainvälistyminen on jo totta. Esimerkiksi Puunjalostustekniikan osastolla on menossa kehittämishanke, jossa pääainetason opetus muutetaan englanninkieliseksi. Hankkeen nettisivuilla on kirjattu perusteluksi "— — metsäteollisuusyritysten globalisoituminen ja alan yrityksissä laajasti käytetty englannin kieli. Alalla toimiminen edellyttää jatkossa asiaosaamisen lisäksi entistä enemmän englannin kielen hallintaa."

Suomalaisille opiskelijoille tämä merkitsee syventävien opintojen opiskelua vieraalla kielellä. Toki suurin osa opetuksesta mukaan lukien perusopinnot luennoidaan suomeksi. Näin oman alan termistön pitäisi tulla tutuksi. Mutta juuri opintojen tärkeässä loppuvaiheessa suomea



Ari Muhonen

Ari Muhonen toimii Teknillisen korkeakoulun kirjaston ylikirjastonhoitajana ja on Sanastokeskuksen hallituksen puheenjohtaja.

ei käytetäkään. Puunjalostustekniikan opettajille tämä on myös haaste, sillä heidän englanninkielen taitonsa pitää olla luennointiin riittävällä tasolla.

Puunjalostustekniikan osaston hankkeessa viitattiin alan kansainvälistymiseen vieraskielisen opetuksen antamisen perusteena. Myös monen muun teollisuudenalan yritykset ovat jo maailmalla ja siksi niiden sisäisenä kielenä on englanti. Lienee siis aivan oikein, että opiskelijat jo opinahjossaan saavat kansainvälisen koulutuksen. Kaikki on siis hyvin. Vai onko? Jos sekä opettajat, valmistumisvaiheessa olevat opiskelijat että yritysten insinöörit kaikki puhuvat kielillä, kuka pitää huolta suomenkielisestä termistöstä ja kuka osaa ja muistaa keksiä uusille tekniikoille suomenkieliset termit?

Uskon, että huoleni on turha. Kyllä insinöörit osaavat edelleen pitää huolta kielestämme. TKK:ssakin tehdään paljon hyvää työtä tämän eteen. Mutta asia ei saisi olla pelkän uskon varassa. Siksi terminologiatyötä tulisi tehdä enemmän tunnetuksi TKK:lla. Juuri siellä on parhaat edellytykset pitää kansallisesta kielestämme huolta ja luoda opiskelijoihin, tuleviin yritysjohtajiin, oikea asenne. Ja se on se, että suomen kieltä ei jätetä, vaikka maailmalle mennäänkin.

Sanastokeskuksen 30-vuotisjuhlaseminaari – Yhteinen kieli yhdistää

Salla Toivo & Lena Jolkkonen

10

Sanastokeskus TSK:n 30-vuotisjuhlia vietettiin 6. loka-kuuta iltapäiväseminaarin merkeissä hotelli Arthurin tiloissa Helsingissä. Seminaarin teemaksi oli valittu *Yhteinen kieli yhdistää – Fungerande fackspråk, klar kommunikation*. Yli 80 aiheesta kiinnostunutta oli kokoonnutunut kuuntelemaan juhlapuhujien esitelmiä.

Sanastokeskuksen hallituksen puheenjohtaja, Teknillisen korkeakoulun kirjaston ylikirjastonhoitaja *Ari Muho-*nen, toivotti kaikki tervetulleiksi ja kertoi, että Tekniikan Sanastokeskus ry:stä on nyt, sopivasti 30-vuotisen taipa-leen kunniaksi, tullut Sanastokeskus TSK ry. Hän kertoi myös, että Sanastokeskuksen jäseniksi voivat nyt liittyä yhteisöjen lisäksi myös yksityishenkilöt ja että ensimmäinen henkilöjäsen on jo rekisterissä.

Seminaarin avaussanat lausui opetusministeriön kou-lutus- ja tiedepolitiikan osaston johtaja *Sakari Karjalai-*nen. Kolmekymmentä vuotta sitten, kun TSK perustettiin, usko teknologiaan oli vahva. Avaruusteknologia ja avaruuden valloitus kiehtoivat, mutta tämän sijaan valloitetttiinkin maapallo – tietotekniikan avulla. 70-luvulla askarruttaneista ympäristökysymyksistä oli 90-luvun puoli-välissä jo siirrytty tietoyhteiskunnan kehittämisen kiehtoivaan maailmaan, Karjalainen pohti.

"Mitä kieleen tulee, se on kommunikaation ja ajattelun väline, jonka avulla ymmärrämme maailmaa", tote- si Karjalainen ja lisäsi tietoyhteiskunnassamme tarvitta- van tekniikan lisäksi kieltä viestintään toisten ihmisten kanssa. Termien yhtenäisyys on taas edellytys kaikelle kommunikaatiolle. Tekniikan valtakiel on tänä päivänä englantia, mutta mikäli käyttäisimme vain englantia, mer-kitsisi se meille suomalaisille identiteetin ja integriteetin menetystä. "Suomen kielenhuolto on hyvissä käsissä ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen työtä täydentää TSK, joka on upealla tavalla täyttänyt siihen kohdistuvat paineet!" Vuonna 2034 tarvitaan TSK:ta yhtä paljon kuin nyt – millainen maailma sitten onkin, päätti Karjalainen puheensa.

Järkeä ja tunteita kielikeskustelussa

Kansalliskielten roolista yliopistotasolla nyt ja lähitule- vaisuudessa puhui Tampereen yliopiston rehtori, englan- nin kielen professori *Krista Varantola*. Kun puhutaan suomen tai kansalliskielten asemasta, kielenkäytöstä, kielen



Tampereen yliopiston rehtori Krista Varantola oli Sanastokeskus TSK:n 30-vuotisjuhlien pääpuhujana.

rappautumisesta tai suomalaisten kielitaidosta on englan- ti nykyään aina mukana keskustelussa. Yksi näkökulma näissä keskusteluissa on, että englantia on ehdoton ja ai- noa edellytys kansainväliselle kanssakäymiselle, sillä sitä kaikki osaavat. Toisena näkökulmana on, että englantia uh- kaa kansalliskielten asemaa ja siksi sen käyttöä ja leviä- mistä on vastustettava, tiivistä Varantola.

Englantia on latinan jälkeinen lingua franca, Varantola jatkoi. Kaikkien ymmärtämää tieteen ja tutkimuksen kieltä on kaivattu siitä lähtien, kun latina ei enää täyttänyt tätä tehtävää. Ehdotuksia globaaliksi kommunikaatiokieleksi ovat olleet muun muassa symbolikieli 1600-luvulla ja esperanto 1800-luvun lopussa. Englannin kieli sai 1800-luvulla oivan kasvualustan, jonka globaali taloudellis- poliittis-tieteellinen kehitys sille tarjosi, ja se on vain jat- kanut maailmanvalloitustaan 2000-luvulle saakka. Eng- lantia äidinkielenään puhuvat ovat sitä mieltä, että eng- lanti rappautuu entisestään lingua francana. Siinä ei ole enää tarpeeksi kansalliskielen ilmaisuvoimaa.

Kielipolitiikassa on Varantolan mukaan kaksi suuntaa: estämisen ja mahdollistamisen politiikka. Erityisesti Rans- ka harrastaa niin kutsuttua estämisen politiikkaa pyrkien lainsäädännöllisesti estämään anglismeja ja ylipäättään englannin kielen vaikutusta omassa kielessään, ainakin



Seminaariyleisöä, eturivissä Ari Muhonen (oik.), Petteri Taalas, Sakari Karjalainen, Jorma Laaksonen, Krista Varantola, Anna-Lena Bucher ja Lena Jolkkonen

julkisen hallinnon piiriin kuuluissa yhteyksissä. Estämisen toisessa päässä ovat ne suomalaiset, jotka kannattavat englannin puhumista, jotta asiat sujuisivat – mikään muu ei heidän mielestään edistä Suomen tunnettuutta globaalistuneessa maailmassa. Varantolan mukaan Englanti on myös saanut aikaan syyllistymistä: kukaan ei kehtaa myöntää, ettei osaa Englantia tai että lukisi tekstejä ja kuuntelisi puheita mieluummin omalla äidinkiellään. Englantia tulisi osata ja se on myös kieli, jota näön vuoksi kuunnellaan ilman tulkkausta ymmärtämisen kustannuksellakin.

Varantola painotti, ettei kieli ole väline. Kieli vaikuttaa kokonaisvaltaisesti yksilön identiteettiin: olet sitä, mitä puhut. Ihmisiä arvostellaan sen mukaan, miten he puhuvat kieltä, ja tämä on kansainvälisissä yhteyksissä tietenkin eduksi englanninkielisille.

”Millaista kielipolitiikkaa meidän pitäisi harrastaa Suomen yliopistoissa?” Varantola kysyi ja jatkoi kärjistään ”Onko yliopiston tehtävä lähinnä kansallinen sivistys vai kansainvälisen koulutuksen myynti?” Suomessa pidetään koulutusta kansallisen menestyksen takuutekijänä, mutta myös kansainvälinen koulutus on tärkeää. Opetusministeriö on esittänyt, että kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä nousisi 12 000 opiskelijaan vuoteen 2008 mennessä ja englanninkielistä opetusta lisättäisiin samassa suhteessa. Tähän ei kuitenkaan yhdistetä kielipolitiikkaa. ”Miksi kouluttaisimme maksutta kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita, elleimme toivoisi korkeasti koulutetun opiskelijan jäävän valmistuttuaan Suomeen? Varantola pohti ja jatkoi ”Mutta mitä kieltä puhuvana? Vain englannintaitoisenaako?” Suomi vieraana kielenä -opetusta voitaisiin hyvin lisätä, ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ja jopa vaihto-opiskelijat ovat pyytäneet sitä.

Herää kysymys, miksi suomalaiset eivät arvosta äidinkieltään. Oman kielen arvostuksen puute tarkoittaa

Varantolan mukaan usein myös sitä, että emme ole valmiita jakamaan sitä muiden kanssa. Ulkomaalaisille puhutaan mieluummin Englantia, jos heidän huomataan puhuvan huonoa suomea. ”Miksi me uskomme, että muut kuuntelevat mieluummin meidän Englantiamme?” Varantola kysyi.

Varantolan mielestä kielestä ei tulisi tehdä ongelmaa. Vaalitaan kansalliskieliä sekä kansallisia ja kansainvälisiä näkökulmia, harrastetaan mahdollistamisen, ei estämisen politiikkaa!

Miten käy suomenkielisen termistön eri aloilla?

”Pahoittelut säästä!” aloitti Ilmatieteen laitoksen pääjohtaja, filosofian tohtori *Petteri Taalas* puheenvuoronsa. Ulkona satoi vettä ja oli muutenkin kalsea, syksyinen ilma. Taalas muisteli lämmöllä yhteistyötään TSK:n kanssa Eurodicautom-projektin parissa, ilmatieteen termejä työstäessä. Termityön parissa termit joko vääntyivät englannista suomeen, englanninkielinen termi siirtyi sellaisenaan suomeen tai suomeen keksittiin uusia termejä.

Taalaksen opiskeluaikoina ilmatieteen suomenkielistä termistöä luotiin aktiivisesti ja sen käyttöä myös vaalittiin. Nykyisin Englannin kieli on vallannut myös meteorologian alan, arvion mukaan jopa 95 % suomalaisista tutkimusraporteista tuotetaan Englanniksi. Popularisoivat tiedotteet ja kouluopetus hoidetaan toki edelleen suomeksi. Taalas toi esiin muun muassa näkökohdan, että kielitaidon kehitystä tulee tukea, jotta suomalaisten ei tarvitse eristäytyä kielellisistä ja kulttuurisista syistä.

Saimme kuulla sympaattiset esimerkit suomen kielen kehityksestä Taalaksen lasten suusta. Tyttären keksimä synonyymi ilmaisulle *höylätä juustoa* on *juustaa*, *juustohöylä* on täten *juustin*. Poika taas on tottunut jättämään ä:t ja ö:t sanoista pois, joten esimerkiksi *äiti* on *aiti* ja *nälkä* on *nalka*.



Sanastokeskuksen entinen johtaja Olli Nykänen (vas.), harjoittelija Salla Toivo, terminologi Sirpa Suhonen ja Savonlinnan koulutus- ja kehityskeskusten projektikoordinaattori Päivi Moilanen

Teknillisen korkeakoulun tietotekniikan osaston dosentti, akatemiaturkija ja tekniikan tohtori *Jorma Laaksonen* jatkoi aiheesta "Suomenkielisen sanaston tarve tietotekniikan tunnetuilla ja tuntemattomilla osa-alueilla". Hänen kokemuksensa on, että uutta suomenkielistä termistöä luodaan tiedeyhteisöissä jatkuvasti. Alalla on tosin kymmenen vuoden aikana diplomitöiden kieli vaihtunut suomesta englantiin.

Suomessa on vuodesta 1977 lähtien toiminut Hahmontunnistustutkimuksen seura. 1980-luvulla ilmestyi kaksi kuvankäsittely- ja hahmontunnistussanastoa, joiden tavoitteena oli koota ja yhdenmukaistaa syntynyttä suomenkielistä termistöä. Pienellä kielialueella ei ole järkevää käyttää samasta asiasta eri termejä, Laaksonen toteaa. Nyt näiden sanastojen uudistaminen on käynnissä, sillä osa termistöstä on kadonnut vanhentuneiden laitteiden mukana, osa termistöstä lähentynyt arkipäivän kielenkäyttöä ja toisaalta uutta termistöä syntyy koko ajan uuden tekniikan mukana.

Laaksonen kertoi esitelmässään, että kuvankäsittely ja hahmontunnistus ovat keskeisessä asemassa järjestelmissä, jotka ovat jo arkipäiväistyneet tai tulevat arkipäiväistymään. Digitaalinen kuvankäsittely on tullut tutuksi suomen kansalle viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana muun muassa digitaalikameroiden ja digitaalisten televisiolähetysten myötä. Myös biotunnistusten käytön yleistymisen tuo hahmontunnistuksen lähelle jokaista. Asioiden selittämiseen ja ymmärtämiseen tarvitaan omakielisiä sanoja, jotta eri käsitteiden erottaminen helpottuisi edes jonkin verran.

Suomen kieli voi paremmin kuin koskaan

"Kielellä ihminen ohjaa itseään ja lajitovereitaan, mitä pitäisi tehdä ja miten tulisi toimia. Kielellä ihminen liittyy toisiin ja erottuu toisista", näin aloitti oman puheenvuoronsa *Pirjo Hiidenmaa*, Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen Kielenhuolto-osaston johtaja.

Esikirjallisella ajalla oli vain puhuttua kieltä ja valtavasti eri variaatioita siitä. Vielä 1800-luvulla Suomessa esimerkiksi linnunnimet olivat alueellisia. Kirjoitetulla ajalla tuli median kautta laajempia yhteisöjä ja murrepiirteitä. Yhteiset kertomukset, kuten *Kalevala*, loivat yhteenkuuluvuutta. Tällä hetkellä suomen kielellä menee harvinaisen hyvin, totesi Hiidenmaa kertoessaan, että suomen kieleen tulee jatkuvasti uusia aihepiirejä ja sanastoa.

Myös Hiidenmaan mukaan Englanti kaventaa suomen kielen käyttöalaa ja muitakin vahvoja kansalliskieliä on jäämässä sen vuoksi syrjään. Suomessa on aloja, joilla asiat hoidetaan englanniksi, ja lisäksi yliopistoissa oppi- ja väitöskirjat ovat usein englanninkielisiä.

Hiidenmaa esitteli analyyttisen, realistisen ja kyynisen vastauksen kysymykseen suomen kielen käyttöalan kaventumisesta. Analyyttisen vastauksen mukaan käytössä jollakin alalla muuta kuin suomen kieltä ja tutkijoiden tavoittaessa näin uusia puhekumppaneita kaikki voitavat. Realistinen vastaus oli, että suomen kielen käyttöala kaventuu, koska sitä ei käytetä niin kuin ennen. Kyyninen vastaus kysymykseen oli, että on olemassa uusia tieteenaloja, joissa suomenkielistä termistöä



Sanastokeskuksen tämänhetkinen henkilökunta: Mari Suhonen (ylh. oik.), Lena Jolkkonen, Salla Toivo, Saku Seppälä, Anu Ylissalmi, Katri Seppälä, Mari Junkkari (alh. oik.) ja Sirpa Suhonen

töä ei ole lainkaan, joten näin suomen kielen käyttöala ei voikaan kaventua.

Pitäisikö kieltämme sitten suojella? Hiidenmaa totesi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen arkistoivan kieltä, mutta sitä ei voi suojella samalla tavalla kuin liito-oravaa. Parasta suojelua on itse kielenkäyttö. Kieli elää vain ihmisissä ja yhteisöissä, joten yksilöt ajavat kielen etuja puhumalla kyseistä kieltä. Nykyaikana lainsäädäntö ja passintarkastus eivät enää ole kansallisvaltion tunnusmerkkejä, vaan tärkeämpiä tunnusmerkkejä ovat kieli ja kulttuuri.

Sanastotyöstä Ruotsissa

Seminaarin päätti puheenvuorollaan Ruotsin Terminologisentrum TNC:n toimitusjohtaja *Anna-Lena Bucher*. Ruotsissa perustettiin vuonna 1941 teknisten alojen aloitteesta yhdistys, Tekniska nomenklaturcentralen, jonka tehtävänä oli luoda Ruotsin olosuhteisiin soveltuvaa terministöä. Valtiovalta oli jo alkumetreiltä mukana tuemassa toimintaa taloudellisesti. Kun Suomessa 70-luvun alussa ruvettiin perustamaan sanastokeskusta, TNC:hen oltiin yhteydessä ja TSK perustettiin TNC:n mallin mukaan. TNC:n ja TSK:n yhteistyö on kautta aikojen ollut hyvää ja molemminpuolisesti hyödyllistä.

1990-luvun loppupuoli oli TNC:ssä tapahtumarikasta aikaa, joka päättyi konkurssiin kesällä 2000. Useiden tahojen yhteisvaikutuksesta toiminta pystyttiin kuitenkin käynnistämään uudelleen jo joulukuussa samana vuonna, nyt nimellä Terminologisentrum TNC osakeyhtiön muo-

dossa. TNC:llä on yhdeksän omistajaa, suurin niistä 46 prosentin osuudella on SIS, ruotsalainen standardisointijärjestö. Omistajilla ei ole vaatimuksia tuotonjaosta, joten mahdollinen ylijäämä menee toiminnan kehittämiseen. Merkillepantavaa on, että noin 60 % TNC:n vuosittaisesta budjetista eli lähes neljä miljoonaa kruunua on julkista tukea eli elinkeinoministeriön myöntämää rahoitusta.

Bucher kertoi myös TNC:ssä tehdystä merkittävästä esiselvitystyöstä terminologisen infrastruktuurin luomiseksi Ruotsissa (TISS, Terminologisk infrastruktur i Sverige). Tärkeänä edellytyksenä kansallisen infrastruktuurin luomiselle on yhteistyö eli verkottuminen sanastotyön alalla: kaikilla viranomaisilla, laitoksilla ja yrityksillä tulisi olla sanastotyöstä vastaava henkilö. Infrastruktuurin tärkeänä elementtinä olisi myös kansallinen termipankki, termiryhmätyöskentelymallin käyttöönotto uusilla erikoisaloilla sekä sanastotyön työmenetelmiin perehdyttäminen. TISS-hanke on toteutettu julkisen rahoituksen turvin ja seuraavassa vaiheessa tavoitteena on muun muassa termipankkiohjelmiston arviointi ja valinta.

Viihtymistä ja verkottumista

Antoisan seminaariosuuden jälkeen juhlaväki siirtyi nauttimaan pikkupurtavaa ja viiniä, hyvän seuran kruunaa-mana. Juhlailoissa kävi iloinen puheensorina, kun tavattiin tuttuja ja luotiin kontakteja. Sanastokeskuksen historiaan pystyi tutustumaan seinälle ripustetun näyttelyn muodossa (ks. myös seuraava artikkeli). Juhlatunnelma oli katossa.

Sanastotyötä kolmenkymmenen vuoden ajan

Lena Jolkkonen

14

Vuosijuhlien yhteydessä on tavallista katsoa taaksepäin ja muistella menneitä, hieman nostalgisestikin. Taustaansa perehtyminen on paitsi viihdyttävää myös hyödyllistä. Menneisyydestä voi aina oppia jotakin ja tunnetun perustan varassa on hyvä jatkaa toimintaa.

Kun Sanastokeskuksen kolmekymmenvuotisjuhlia alettiin suunnitella reilu vuosi sitten, oli heti alkuun selvää, että TSK:n menneitä vuosia haluttiin tuoda esiin jollakin tavalla juhlallisuuksien yhteydessä. Tällä kertaa ei päädytty esitelmään, vaan historiikki haluttiin esittää näyttelyn muodossa. Taustalla oli toisaalta se, että juhlaseminaariin mahtuvat esitelmät haluttiin keskittää valittuun teemaan, ja toisaalta se, että viisi vuotta sitten TSK:n kaksikymmentäviisivuotisjuhlissa kuultiin silloisen johtajan ansiokas historiikkiesitelmä, emmekä halunneet toistaa itseämme.

Asiantuntijat asialla

Sanastokeskuksessa on totuttu käyttämään alan ammattilaisten asiantuntemusta sanastojen asiasisällön tarkastamiseen. Kun historiikinäyttelyä lähdettiin kokoamaan, oli siis täysin luonnollista, että asiantuntijat eli TSK:n entiset johtajat kutsuttiin mukaan työryhmään. Iloksenne Heidi Suonuuti, Olli Nykänen ja Virpi Kalliokuusi innostuivat näyttelyn suunnittelemisesta. Heidän kanssaan kokoonnuimme muutamana iltana ideoimaan näyttelyä ja muistelemaan menneitä.

TSK:n historiaa tuntevien henkilöiden muisteloiden avulla ja Sanastokeskuksen vuosien varrella kertynyttä

aineistoa hyödyntäen näyttelyä alettiin koota. Perusideana oli, että rakennetaan muuri, jonka tiiliskiviin ikuistetaan TSK:n tärkeimpiä virstanpylväitä ja aikaansaannoksia. Tiilistä rakennettu muuri kuvaa sitä, että kolmekymmenvuotinen toiminta muodostaa vankan pohjan, joka ei hevillä horju. Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, joten tekstin lisäksi mukaan haluttiin saada runsaasti kuvia.

Mistä kaikki alkoi?

Vuosi 1974 oli sanastotyön kannalta tärkeä vuosi Suomessa. Silloin perustettiin Tekniikan Sanastokeskus ry. Perustamiskokous pidettiin kahdessa erässä, toukokuussa ja syyskuussa. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin professori *Martti M. Kaila* ja ensimmäinen osa-aikainen toiminnanjohtaja oli opetusneuvos *Osmo Ranta*. Jäseneksi liittyi heti perustamisvuonna 21 yhteisöä.

Alkuvuosinaan TSK toimi läheisesti Nykysuomen laitoksen (myöhemmin Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen) kanssa. Vuonna 1975 TSK solmi yhteistyösopimuksen Nykysuomen laitoksen kanssa ja seuraavana vuonna Sanastokeskukseen saatiin ensimmäinen työntekijä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen palkkaamana.

Ensimmäinen kokopäiväinen toiminnanjohtaja diplomi-insinööri *Heidi Suonuuti* tuli TSK:n palvelukseen vuonna 1978. TSK:n yhteistyösopimus Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa kesti aina vuoden 1993 loppuun, jolloin TSK irrottautui tutkimuskeskuksen kainalosta ja aloitti itsenäisen elämänsä.

Perustamiskokous 27.5.1974



1974

TSK tiedottaa

- TSK alkaa julkaista omaa tiedotuslehteä
- Lehden nimi on aluksi TSK tiedottaa, ja vuodesta 1982 alkaen Terminfo



1980

Sanastokeskuksen keskeisin menestystekijä on kautta aikojen ollut terminologian teoriaan perustuva sanastotyön menetelmien käyttö. TSK:lla on ollut aktiivinen rooli menetelmien kehittämisessä, jopa kansainvälisellä tasolla kansainvälisen standardisointijärjestön ISO:n teknisessä komiteassa TC 37:ssä. Sanastokeskuksen johtaja Heidi Suonuuti toimi ISO/TC 37:n puheenjohtajana vuosina 1991–1996. Systemaattisten sanastotyömenetelmien käytön tuomat hyödyt kartoitettiin TSK:ssa 1990-luvun alkupuolella, ja terminologioiden ja asiantuntijoiden yhteistyön todettiin vähentävän sanastoprojektien läpiviemiseen kuluvaan aikaan merkittävästi eli sanastotyön asiantuntemusta käyttäen työryhmät saavuttivat merkittävät kustannussäästöt.

Osaamiseen liittyy aina myös sitoutunut ja osaava henkilökunta. Asiallisen ja arkisen aherruksen ei kuitenkaan tarvitse olla tylsää, joten muuriin haluttiin myös huumorilla höystettyjä tiiliä.

TSK:n sanastotuotanto on konkreettinen tulos työstä. TSK:n omassa julkaisusarjassa ilmestyi ensimmäisenä *Telesanasto* vuonna 1981. Tähän mennessä TSK-sarjaan on kertynyt 31 julkaisua. Niiden lisäksi Sanastokeskus on toiminut eri rooleissa lukuisissa muissa projekteissa, joiden tuotos on julkaistu muuta kautta. *Terminfo*-lehdessä on säännöllisesti julkaistu minisanastoja. Viime vuosina sähköinen julkaisutapa on noussut yhä tärkeämpään asemaan, ja esimerkiksi vuonna 1999 käynnistyneet Tietotekniikan termitalkoot julkaisee suosituksensa ainoastaan TSK:n WWW-sivustolla. Muurissa on joka vuodelle tiili, jossa kerrotaan vuoden sanastotuotannosta. Julkaistut jaksot ovat epätasaisesti eri vuosille, joinakin vuosina yksi tiili ei alkuunkaan riittänyt kertomaan julkaistuista sanastoista, vaikka vain merkittävimmät valittiinkin mukaan.

Sanastokeskus aloitti jo varhain termineuvonnan. Tämä toimintamuoto on jatkunut tähän päivään asti, joskin sen merkitys on pienentynyt Internetin tuomien haku- ja mahdollisuuksien myötä. Toinen pitkään harjoitettu, tarpeelliseksi koettu toiminta on TSK:n kurssitoiminta. Ensimmäinen TSK:n arkistoista löydyntynyt tieto terminologian kurssista oli INSKO:n pitämä kurssi "Tekniikan terminologia" marraskuussa 1976. 1980-luvun alkupuolella TSK aloitti oman kurssitoimintansa, jossa osallistujia on perehdytetty sanastotyön saloihin.

TSK on aina pitänyt terminologiasta tiedottamista yhtenä tärkeimmistä tehtävistään. Vuonna 1980 julkaistiin ensimmäinen *Terminfo*-lehti, silloin nimellä *TSK tiedottaa*. Sen ilmettä on muutettu radikaalisti pari kertaa, vuosina 1988 ja 2000, mutta sisältö on aina vankasti liittynyt sanastotyöhön, sekä käytännön, opetuksen että tutkimuksen näkökulmista. Kirjastoonsa TSK on hankkinut sanakirjoja ja erikoisalojen sanastoja vuosien varrella niin, että nykyään rekisterissä on reilut 4000 teosta. Kirjastoon ovat aina myös ulkopuoliset käyttäjät olleet tervetulleita.

Tietotekniikan tuomaa kehitystä

Tietotekniikka on tänä päivänä itsestään selvä apuväline melkein työssä kuin työssä. Kovin pitkään ei näin ole kuitenkaan ollut. TSK sai ensimmäisen tietokoneen käyttöönsä sanastojen tallennusta varten 1980-luvun puolivälissä. Tietokone oli Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen Eclipse-tietokone ja sitä kutsuttiin tuttavien kesken Elliksi. Sanastojen tallennusmenetelmää kehitettiin TSK:ssa pohjoismaisena yhteistyönä kehitettyyn NTRF:ään eli pohjoismaiseen termitietuemalliin perustuen. WordPerfect-ohjel-

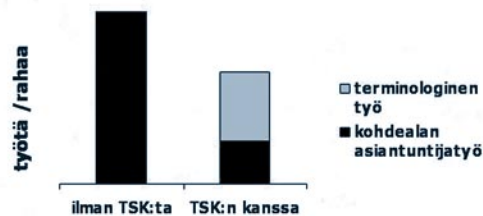
Telesanasto (TSK 1)

- TSK:n ensimmäinen "oma" sanastojulkaisu
 - N. 30 tietoliikennealan käsitettä
 - Kielet: fi, sv, en, de, fr
- Yleisradion uuden palvelun nimeksi valittiin *Tekstitelevisio*
- 3000 kpl:n painos hupeni nopeasti



1982

Oikeat työmenetelmät säästävät jopa 30–50 % kustannuksista



1992

ma soveltui terminologisiin menetelmiin tehtyjen termietueiden tallentamiseen ja käsittelyyn hyvin muun muassa asiakirjojen yhdistämistoimintojensa ja tehokaiden makrojensa ansiota. TSK:n kehittämästä Suomalaisesta sanastontallennusmenetelmästä (SSTM) alettiin englanniksi käyttää, pilke silmäkulmassa, ilmaisua Sophisticated System for Terminology Management.

TEPA-termipankki ansaitsi oikeutetusti omat tiilensä muuriin. Jo vuonna 1984 Teknillinen korkeakoulu ja TSK allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan TKK "varaa tämän sopimuksen mukaisesti tietokoneresursseja tekniikan termipankin säilyttämistä, ylläpitoa ja päivittäistä suoraikäyttöä varten". Termipankki avattiin vuonna 1987 modeemiyhteyden päähän ja kymmenen vuotta sen jälkeen, vuonna 1997 termipankki tuli maksuttomaan käyttöön Internet-hakuliittymän kautta. Termipankin saattavuus WWW-sivuston kautta lisäsi huomattavasti kävijämääriä Sanastokeskuksen sivustolla.

Vain vuotta aikaisemmin, vuonna 1996, TSK oli avannut WWW-sivustonsa Internetiin. Sivustojen ilmettä on sittemmin useampaan kertaan uudistettu, viimeksi suurempia muutoksia tehtiin vuonna 2003.

Tiivistä yhteistyötä

Yhteistyö niin kotimaassa, Pohjoismaissa kuin kansainvälisestikin on ollut osa TSK:n toimintaa jo alkuajoista lähtien. Laadukkaiden sanastojen aikaansaaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä erikoisalojen asiantuntijoiden kanssa. Sen lisäksi kotimaassa on nyt ja on ollut aikaisemmin paljon muitakin yhteistyökumppaneita. Nordterm-yhteistyöfoorumi perustettiin huhtikuussa 1976, ja TSK oli mukana perustavassa kokouksessa Tukholmassa. Nordterm-tapahtumia on siitä lähtien järjestetty säännöllisesti. Joka toinen vuosi on koottu ter-

minologiasta kiinnostuneita symposiumeihin ja sen lisäksi on pidetty koulutustilaisuuksia, seminaareja ja joitakin yhteisprojektejakin on ollut, kuten Pohjoismainen työsuojelusanastohanke 1980-luvun alkupuolella ja Nordterm-Net-hanke 1990-luvun loppupuolella.

Sanastokeskuksen niin kutsuttu EDIC-kausi, joka kesti 1990-luvun puolestavälistä sen loppuun, on merkittävä vaihe TSK:n lähihistoriassa. Tällöin Euroopan komissio tilasi huomattavia määriä suomenkielistä termistöä Eurodicautom-termipankkiinsa. Valtavien toimeksiantojen myötä TSK:n henkilökunnan määrä enemmän kuin kaksinkertaistui vuonna 1995, ja alihankkijoita eli eri alojen asiantuntijoita kiinnitettiin työhön useita kymmeniä.

Katse tulevaan

Uusimpia TSK:n historiikkiin kirjattuja asioita ovat yhdistyksen nimenmuutos, josta jäsenistö teki päätöksen vuosikokouksessa huhtikuussa 2004 ja jonka Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi 20.8.2004. Uusi nimi *Sanastokeskus TSK ry, Terminologicentralen TSK rf* kuvaa vuosien varrella tapahtunutta kehitystä: TSK:n asiantuntemusta tarjotaan enenevin määrin myös muille erikoisaloille kuin tekniikan eri osa-alueille. Myös sääntöjen toista muutosta, jonka seurauksena yhteisöjen lisäksi myös henkilöjäsenet voivat liittyä yhdistyksen jäseniksi, voimme arvioida seuraavan kerran, kun Sanastokeskuksen historiikkia kootaan – ehkäpä viiden vuoden päästä, kun Sanastokeskuksella tulee ikää kolmekymmentäviisi vuotta.

Historiikinäyttely sai ansaittua huomiota juhlaseminaarin yhteydessä. Moni kuitenkin totesi, että juhlahumun keskellä näyttelyyn perehtyminen jäi kesken. Tämän vuoksi TSK julkaisee historiikin sähköisessä muodossa sivustollansa vielä ennen joulua.

Termipalvelu erikoistuu

(Puhelin soi...)

LK: Termipalvelu, hyvää päivää!

Asiakas: Päivää! Voisitteko yhdistää venäjänkieliseen laivanrakennustermistöön erikoistuneelle terminogillenne?

LK: Hetkinen, yhdistän ...

LK (pienen tauon jälkeen): Puhelimessa!

Ihan totta, LK osasi hieman myös venäjää!

1992

TSK avasi oman WWW-sivustonsa syksyllä 1996



1996

Toivotamme jäsenillemme, yhteistyökumppaneillemme ja kaikille Terminfon lukijoille oikein tunnelmallista joulua ja menestyksestä uutta vuotta 2005!

Vi önskar våra medlemmar, samarbetspartner och alla Terminfos läsare en riktigt stämningsfull jul och ett framgångsrikt nytt år 2005!

We wish our members, partners and all Terminfo readers merry Christmas and a successful new year 2005!

TERMIPALVELUSSA JA KIRJASTON
AUKIOLOAJOISSA JOULUTAUKO

Sanastokeskuksen termipalvelu ja kirjasto ovat suljettuina 23.–31.12.2004. Joulutauon jälkeen palvelemme taas normaalisti arkisin klo 9.00–16.00.

TERMTJÄNSTEN OCH BIBLIOTEKET
ÄR STÄNGDA

TSK:s termtjänst och bibliotek är stängda 23.–31.12.2004. Efter pausen betjänar vi igen normalt alla vardagar kl. 9.00–16.00.

Termiharava-palstalla käsitellään ajankohtaisia tai ongelmallisiksi osoittautuneita termejä. Lukijat voivat lähettää lehden toimitukselle ehdotuksia sopivista aiheista.



– AUTON YHTEISKÄYTTÖ

Auton yhteiskäyttö (engl. *car sharing*, ruots. *bilpool*) on uudehko autonomistusmuoto, jota esiintyy Suomessa lähinnä pääkaupunkiseudulla. Auton yhteiskäytön voi luokitella auton omistamisen ja vuokraamisen välimaastoon. Auton voi saada käyttöönsä juuri siksi aikaa kun on tarve, vaikka tunniksi, edellyttäen kuitenkin jäsenyyttä palvelua tarjoavassa yrityksessä tai yhteisössä. Autot on pyritty sijoittamaan lähelle asiakkaiden koteja ja työpaikkoja, jotta niiden käyttö olisi joustavaa ja helppoa.

– YHTEISKYYTI

Auton yhteiskäyttöä ei pidä sekoittaa *yhteiskyytiin* (ns. *kimppakyyti*, engl. *car pooling*, ruots. *samåkning*). Yhteiskyydillä tarkoitetaan automatkaa, jonka kaksi tai useampi henkilöä jakaa. Käytössä oleva auto kuuluu yleensä yhdelle kyydissä olevista henkilöistä. Sopivan yhteiskyydin etsintään käytetään usein Internetistä löytyviä haku-koneita, jotka ilmoittavat sopivimmat kyytivaihtoehdot hakijan omiin kriteereihin nojautuen, tai yhteiskyydistä voi sopia esimerkiksi päivittäin samaan työpaikkaan kulkevan henkilön kanssa.

– BIOPANKKI

Biopankki (engl., ruots. *biobank*) on kudosnäytekokoelma, joka sisältää kaiken ihmisperäisen materiaalin ja siihen liittyvät tiedot. Biopankkien avulla pyritään suojelemaan ihmisten terveyttä, koska geenitietojen avulla saadaan yhä yksityiskohtaisempaa tietoa eri sairauksien synnystä.

Biopankkia ei pidä sekoittaa *geenipankkiin* (engl. *gene bank*, ruots. *genbank*), jolla tarkoitetaan kasvien, sienten ja eläinten geenien säilyttämiseksi kerättyä siemen-, itiö- ja alkiokokoelmaa.

– TIETOYRITYS

Tietoyritykset (engl. *knowledge-based company*, ruots. *kunskapsföretag*) ovat tietyn alan yrityksiä, jotka pystyvät tarjoamaan henkilökuntansa ammattitaidon avulla muun muassa konsulttipalveluja, koulutusta tai ohjausta toisille yrityksille ja organisaatioille. Aiheet ja sisällön laatu pyritään räätälöimään juuri sopivaksi tietyn asiakkaan edellytyksiin ja tarpeisiin.

Tietoyrityksissä keskitytään käsittelemään ongelmia ja mahdollisuuksia tietyillä aloilla, jotta pystyttäisiin tarjoamaan asiakkaille sellaista palvelua, jota ongelman ratkaisemiseen tarvitaan.

– UUSIA TIEDONSIIRTOMENETELMIÄ

– WiMAX

WiMAX (worldwide interoperability for microwave access) on langaton laajakaistatekniikka, jota sovelletaan aluksi langattoman tiedonsiirron runkoyhteyksiin ja myöhemmin se liitetään esimerkiksi kannettaviin tietokoneisiin. WiMAX-asemien kantama on jopa 52 kilometriä ja sen tiedonsiirtonopeus tukiasemalta toiselle on maksimissaan 75 megabittiä sekunnissa.

– WPAN

WPAN (wireless personal area network) on lyhyen kantaman langaton, tiedonsiirtomenetelmiä (esim. Bluetooth) hyödyntävä verkko käyttäjän välittömässä ympäristössä. Se mahdollistaa käyttäjän lähietäisyydellä olevien laitteiden (tietokone, puhelin, printteri yms.) tiedon-vaihdon keskenään.

– ZigBee

ZigBee on lyhyen kantaman langaton henkilökohtainen lähiverkko (WPAN), joka sopii vähän energiaa kuluttaviin kohteisiin, kuten hiiriin, valokatkaisimiin ja kaukosäätimiin. Sitä voidaan käyttää täten muun muassa valojen valvontaan ja kontrolliin, hälytysjärjestelmiin, liikkeen-tunnistimiin sekä savuilmaisimiin. ZigBeen tiedonsiirtonopeus on 20–250 kilobittiä sekunnissa. Toimintaetäisyys on noin 10 metriä ja maksimissaan 100 metriä.

– CAN-väylä

CAN-väylällä (controller area network) tarkoitetaan reaaliaikaista ja luotettavaa tiedonsiirtoverkkoa, joka on suunniteltu alun perin automaatioon.

Nykyään sitä käytetään muun muassa auton sisäiseen tiedonsiirtoon. Sen avulla välitetään kuljettajalle anturien keräämää tietoa ajoneuvon toiminnasta, esimerkiksi tieto öljynpaineesta, moottorin kierrosluvusta ja bensiininkulu-tuksesta.

CAN-väylää käytetään edelleen myös autoalan ulko-puolella, muun muassa automaatiossa, jossa elektroniik-kalaitteiden määrän kasvaminen aiheuttaa johdotuksen kokonaismäärän kasvamisen.

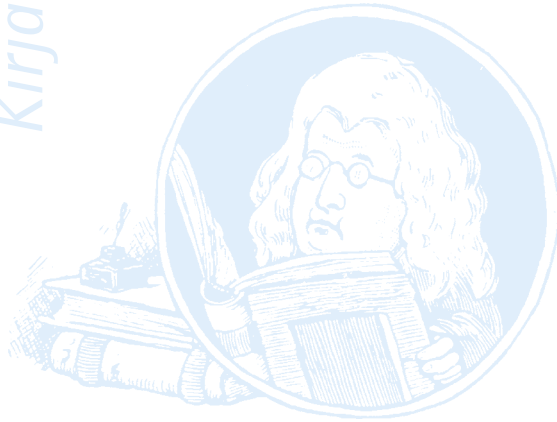
Kielikello on nyt Internetissä! Kokeile kaksi viikkoa veloitusetta.

Verkko-Kielikello on maksullinen verkkopalvelu, jonka avulla löydät monipuolista tietoa kielestä ja kielenkäytöstä. Verkkopalvelu toimii painetun lehden rinnalla täydentäen sitä. Sen avulla on helppo etsiä tietoa aiemmin ilmestyneistä Kielikelloista.

Tietoa voit etsiä eri tavoin, esimerkiksi **hakusanan**, **aihepiirin**, **kirjoittajan** tai **artikkelin nimen** avulla. Tässä muutamia mielenkiintoisia aiheita:

- lyhenteet
- numerot ja merkit
- julkishallinnon nimien oikeinkirjoitus
- kielen normeista ja kielivirheistä
- tiedotusvälineiden kieli
- yhteen ja erilleen kirjoittaminen
- kielen tyyli
- murteet
- lainasanat
- oikeakielisuus
- sananmuodostus
- hyvän tekstin ominaisuudet
- ajankohtaisia kielikysymyksiä
- paikannimet, maiden nimet, henkilönnimet, asukkaannimet, yritysten ja yhteisöjen nimet
- nimien taivuttaminen
- kieli ja yhteiskunta
- kieli ja asenteet

**Pyydä salasana kahden viikon koekäyttöön
veloituksetta osoitteesta <http://www.kielikello.fi>**



- *Terveydenhuollon sanasto: englanti–suomi–englanti*

Paula Niemisen ja Kristiina Hyrkäsen laatima *Terveydenhuollon sanasto: englanti–suomi–englanti* on alan ensimmäinen kaksikielinen sanasto. Se kattaa terveydenhuollon organisaation eri tasot, terveystieteiden eri alueet ja terveystieteiden alueella käytössä olevat tutkintotermimet. Sanastoon on kerätty myös terveystieteille läheisten tieteenalojen kuten sosiaalitieteiden, psykologian, kasvatustieteen ja hallintotieteen termistöä sekä yleisimmin käytettyjen laadullisen ja määrällisen tutkimuksen sanastoa ja tilastollisia termejä.

Sanastossa käytetty englanti on brittienglantia, ellei käyttöön ole vakiintunut amerikanenglannissa käytetty muoto. Englanninkielisten hakusanojen jälkeen on esitetty vinkkejä muun muassa yleisimmin ongelmia aiheuttavista prepositioista.

Teos soveltuu terveydenhuollon ammattilaisille, terveystieteiden yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille ja -opettajille sekä kääntäjille. Sen päämääränä on palvella kaikkia niitä kohderyhmiä, jotka työssään tai opiskelussaan käyttävät englanninkielistä terveydenhuollon liittyvää kirjallisuutta.

Terveydenhuollon sanaston voi ostaa kirjakaupoista noin 40 euron hintaan.

Paula Nieminen & Kristiina Hyrkäs
Terveydenhuollon sanasto: englanti–suomi–englanti
WSOY, Helsinki 2004. 406 s.
ISBN 951-0-28585-4

- *Vanhan rakentajan sanakirja*

Erkki Helamaan laatima *Vanhan rakentajan sanakirja – Rakentamisesta, rakennuksista ja rakenteista* esittelee rakentamiseen liittyvää kulttuuria ja perinteitä. Sanakirja sisältää 3200 hakusanaa, joista monesta on tullut yhä käytössä oleva ammattitermi. Helamaa on pitkän rakentajan ja arkkitehdin uransa aikana painanut mieleensä ja merkinnyt muistiin rakennuksilla kuulemiaan sanoja ja sanontoja.

Sanakirjassa on tietoja hakusanojen synnystä ja alkuperästä, joskus historian kuvausta ja joskus tietoja rakennusosan tekemisestä. Joidenkin hakusanojen yhteydessä on myös sanaa havainnollistava kuva. Eniten rakennusastoon on vaikuttanut ruotsin kieli, josta noin neljäsosa kokoelman sanoista on peräisin. Venäjällä on myös osansa rakennussanojen alkuperään: noin kymmenen prosenttia sanoista on saanut venäläisiä vaikutteita.

Vanhan rakentajan sanakirjaa voi ostaa kirjakaupoista noin 60 euron hintaan.

Erkki Helamaa
Vanhan rakentajan sanakirja – Rakentamisesta, rakennuksista, rakenteista
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2004. 296 s.
ISBN 951-746-624-2

- *Valtioneuvoston sanasto*

Valtioneuvoston kanslian kielipalvelun julkaisusarjan uusin julkaisu on *Valtioneuvoston sanasto*. Teos sisältää 153 Suomen valtioneuvoston toimintaan ja historiaan liittyvää keskeisintä käsitettä sekä niitä vastaavat termit ja määritelmät 13 eri kielellä. Sanaston kielinä ovat Euroopan unionin virallisista kielistä suomi, ruotsi, englanti, tanska, saksa, kreikka, espanja, viro, ranska, italia, hollanti ja portugali sekä näiden lisäksi venäjä. Sanastoon valitut ruotsinkieliset termit ovat pääosin suomenruotsissa käytettäviä termejä. Lisäksi joitakin Ruotsissa käytettäviä termejä on otettu mukaan joukkoon. Koska eri maiden valtionhallintojärjestelmät poikkeavat toisistaan, ei näistä järjestelmistä aina ole löytynyt vastaavaa käsitettä kuin suomen kielessä. Näissä tapauksissa on pyritty muodostamaan sellainen vieraskielinen vastine, joka mahdollisimman hyvin kuvaisi suomalaista käsitettä.

Sanastossa jokainen käsite on määritelty ja niille on annettu termivastineet ja määritelmät muilla kielillä. Määritelmien lisäksi on saatettu antaa lisätietoa tarjoava selite. Jokaisessa luvussa käsitteiden välisiä suhteita on selvennetty myös käsittekaavioiden avulla.

Juuri ilmestynyt sanasto on päivitetty versio vuoden 1998 Valtioneuvoston sanastosta. Päivitys koettiin tarpeelliseksi, sillä vuonna 2000 voimaan tulleen uuden perustuslain sekä keväällä 2003 uudistetun valtioneuvostolain myötä useita termejä ja käsitteitä muuttui.

Sanasto sopii tiedonlähteeksi ja työkaluksi niin valtionhallinnon henkilöstölle kuin myös kääntäjille, tulkeille, toimittajille sekä muille alan termistöä käyttäville henkilöille.

Valtioneuvoston sanaston voi hankkia hyvin varusteista kirjakaupoista tai suoraan Editalta noin 65 euron hintaan.

Riina Kosunen (toim.)
Valtioneuvoston sanasto
Edita Publishing, Helsinki 2004. 519 s.
ISBN 951-37-4069-2

- *Suuri lyhennesanakirja*

Timo Nurmen laatima *Suuri lyhennesanakirja* sisältää lähes 9000 suomalaista ja kansainvälistä lyhennettä tai lyhennesanaa selityksineen. Sanakirja on koottu helpottamaan jatkuvasti lisääntyvien lyhenteiden ymmärtämistä. Varsinkin vieraskieliset lyhenteet saatetaan tuntea paremmin kuin käsitteeseen viittaava pitkä ilmaus. Joskus lyhenteet saattavat olla niin hyvin iskostuneita puhekieleen, että vasta myöhemmin käyttäjät oppivat lyhenteen takana olevan käsitteen.

Suuren lyhennesanakirjan tehtävänä on lähinnä selittää lyhenteiden alkuperä lähtökieliseen ja lyhenteen suomenkielinen merkitys sekä antaa sille mahdollinen virallinen vastine. Kirjassa mainitaan kirjoitusasut, joita lyhenteistä suositellaan käytettävän. Lisäksi kirjan alussa on muutaman sivun verran opastusta lyhenteiden muodostamiseen ja niiden käyttöön. Lyhenteiden käyttäminen kirjoitettaessa on kätevää, sillä se säästää tilaa, mutta tyyllillisesti hiotussa asia- tai proosatekstissä lyhenteitä tulisi välttää.

Kirjan liitteenä on suomenkielisiä kielten lyhenteitä sekä kielten nimien kansainväliset kaksi- ja kolmikirjaimiset tunnuksset standardin *SFS-ISO 639 Kielten nimien tunnuksset* mukaan.

Lyhennesanakirjaa myydään kirjakaupoissa noin 45 euron hintaan.

Timo Nurmi
Suuri lyhennesanakirja
Gummerus, Jyväskylä 2004. 406 s.
ISBN 951-20-6605-X

- *Oikeuselämän lyhennesanakirja – Juridisk förkortningsordbok*

Heikki E. S. Mattilan, Anne Jussilan ja Outi Kaltion *Oikeuselämän lyhennesanakirja – Juridisk förkortningsordbok* on laadittu helpottamaan juridisten lyhenteiden ymmärtämistä. Nykysuomessa juridiset lyhenteet ovat yleisiä, vaikka kielenhuollossa korostetaankin, ettei lyhenteitä tulisi käyttää tarpeettomasti ja että ne on tekstin alussa yleensä kirjoitettava kokonaan.

Lyhennesanakirja perustuu tutkittuun tietoon lyhenteiden esiintymistaajuudesta eli frekvenssistä. Tällaista frekvenssitutkimuksen pohjalta koottua juridista lyhennesanakirjaa ei liene aiemmin julkaistu ulkomaillaakaan. Frekvenssitutkimuksen myötä lukijalle selviää, onko lyhenne vakiintunut käyttöön, mikä helpottaa lukijaa lyhenteen valinnassa. Sanakirjan pohjana ovat suomalaisten juristien teosten lyhenneluettelot, toisin sanoen oikeuskirjallisuudessa oikeasti käytetyt lyhenteet. Lyhenteitä on noin 3000.

Sanakirja koostuu kolmesta eri hakemistosta. Lyhennehakemistossa lyhenteet on kirjoitettu auki, ja suomalaisista ja ruotsalaisista säädöksistä on esitetty myös vuosiluku ja numero. Asiahakemisto palvelee lukijaa, joka harkitsee jonkin lyhenteen käyttämistä. Kronologisesta säädöshakemistosta lyhenteet voidaan etsiä säädösnumeron perusteella.

Lyhenteiden laadulla ei ole ollut merkitystä sanakirjan laatimisessa. Lyhenteet on otettu mukaan siitä huolimatta, onko kyseinen säädös vielä voimassa tai instituutio olemassa.

Sanaston voi hankkia kirjakaupoista noin 80 euron hintaan.

Heikki E. S. Mattila Et Anne Jussila Et Outi Kaltio
Oikeuselämän lyhennesanakirja – Juridisk förkortningsordbok
Talentum, Helsinki 2004. 336 s.
ISBN 952-14-0805-7

- *Aamenesta öylättiin: Kirkon ja uskon sanakirja*

Jarmo Jussilan, Mikko Oinosen, Juhana Unkurin ja Osmo Vatasen toimittama *Aamenesta öylättiin: Kirkon ja uskon sanakirja* on koottu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon perustiedoista, sen uskosta ja kannanotoista. Sanasto tarjoaa noin 500 keskeisen kirkollisen käsitteen sisällön tiiviissä muodossa ja antaa vastaukset moniin kristinuskoa ja kirkollista elämää koskeviin kysymyksiin.

Kirkon hallinto on kehittynyt voimakkaasti viime vuosina ja myös kirkon kannanottoihin on tullut uusia painotuksia ja näkökulmia. Tämän vuoksi kirkollinen sanasto edellyttää jatkuvaa päivittämistä. Sanasto ilmestyy ensi kertaa kirjana ja täydentää verkosta (www.evl.fi) löytyvää palvelua.

Sanasto on tarkoitettu erityisesti koululaisille ja opiskelijoille, jotka tarvitsevat opinnoissaan tietoa tai kirkon kannanottoja, sekä tiedotusvälineiden edustajille.

Sanakirjan voi ostaa kirjakaupoista noin 30 euron hintaan.

Jarmo Jussila & Mikko Oinonen & Juhana Unkuri
& Osmo Vatanen (toim.)
Aamenesta öylättiin: Kirkon ja uskon sanakirja
Kirjapaja, Helsinki 2004. 414 s.
ISBN 951-625-923-5

- *Nykysuomen etymologinen sanakirja*

Kaisa Häkkisen laatima *Nykysuomen etymologinen sanakirja* sisältää runsaat 6000 hakusanaa. Siihen on kerätty myös yli 5000 sanan hakusanasto, johon on pyritty saamaan mukaan mahdollisimman monet keskeiset perussanat joko sellaisenaan tai muiden sanojen rakenne-osina. Sanakirja esittelee uusimpaan tutkimukseen perustuen suomen kielen sanaston alkuperää, ikää, rakennetta ja kehitystä.

Sanakirjassa on käyty kriittisesti läpi vanhempien etymologisten sanakirjojen etymologiat ja niitä on tarkennettu, uudistettu tai korjattu. Uudet etymologiat on lisätty erityisesti nuorista lainasanoista ja joidenkin vanhempien sanojen alkuperästä on annettu aiemmin julkaisemattomia selityksiä.

Häkkinen esittelee sanakirjan lopussa henkilöhakemiston, johon on poimittu uudissanujen sepittäjät, käyttöönottajat ja muilla tavoin sanojen syntyhistoriaan olennaisesti liittyvät henkilöt. Edellisten lisäksi hakemistossa on myös sellaisia henkilöitä, joiden nimen mukaan jokin sana on muodostettu.

Nykysuomen etymologisen sanakirjassa sanan ikää ja alkuperää koskevat päätelmät on esitetty selväsanaisesti, ja lisäksi on annettu sanojen historiaa koskevaa tausta-tietoa erityisesti silloin, kun se on etymologisen selityksen ymmärtämiseksi välttämätöntä.

Sanakirjan voi hankkia kirjakaupoista noin 65 euron hintaan.

Kaisa Häkkinen
Nykysuomen etymologinen sanakirja
WSOY, Helsinki 2004. 1633 s.
ISBN 951-0-27108-X

- *Pakkaukset. Terminologia. Perustermit ja määritelmät*

Suomen Standardisoimisliitto SFS on vahvistanut kesäkuussa 2003 eurooppalaisen standardin EN 14182:2002 suomalaisiksi kansalliseksi standardiksi *SFS-EN 14182 Pakkaukset. Terminologia. Perustermit ja määritelmät*.

Standardin on tarkoitus selvittää pakkausalan termistöä, sillä pakkaus- ja ympäristöalan kehitys Euroopassa on tehnyt alan termistön luomisen monimutkaiseksi. Standardi sisältää sanaston (13 termiä) pakkaamiseen yleisesti liittyvistä suositeltavista termeistä selityksineen. Suomenkielisille termeille on annettu vastineet englanniksi. Liitteenä standardissa on 12 pakkaus- ja pakkausjätedirektiivissä määriteltyä termiä sekä taulukko, johon on listattu standardissa käsitellyt termit suomen ja englannin lisäksi ranskaksi ja saksaksi.

Standardi maksaa 28,65 euroa.

SFS-EN 14182 Pakkaukset. Terminologia. Perustermit ja määritelmät
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, Helsinki 2004. 17 s.

- *Kotitaloussähkölaitteet. Sanasto*

Suomen Standardisoimisliitto SFS on vahvistanut elokuussa kotitaloussähkölaitteita koskevan sanastostandardin *SFS 3384 Kotitaloussähkölaitteet. Sanasto*, joka käsittelee kotitaloussähkölaitteita sekä niihin liittyviä tärkeimpiä lisävarusteita ja rakenteita. Standardi korvaa standardin SFS 3384:1988 painoksen 3.

Standardin tarkoituksena on yhtenäistää kotitaloussähkölaitteiden suomenkielistä termistöä ja termeille on esitetty mahdollisuuksien mukaan ruotsin- ja englanninkieliset vastineet. Lisäksi osa sanaston termeistä on määritelty suomeksi tai esitetty piirroksin. Standardi sisältää myös muutamien laitteiden saksankieliset vastineet. Sanaston lopussa on vielä suomen-, ruotsin-, englannin- ja saksankieliset aakkoselliset laitehakemistot.

Standardi maksaa 72,11 euroa.

SFS 3384 Kotitaloussähkölaitteet. Sanasto
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, Helsinki 2004. 170 s.

Sanastostandardeja voi tilata Suomen Standardisoimisliitto SFS:stä (puh. 09-149 9331) tai ostaa SFS:n verkko-kaupasta osoitteesta <http://sales.sfs.fi>.

Yields of autumn

Page 3

The Finnish Terminology Centre TSK celebrated its 30th anniversary with an afternoon symposium in October. In this issue there are articles and photos of the party.

Nordterm organized a symposium on the marketing and teaching of terminology work in Stockholm in October. There were about twenty terminologists from all Nordic countries. *Evert Gummesson*, a professor of economics at the Stockholm University, lectured on the marketing of information companies. He emphasized e.g. the use of common sense and the importance of networks in business-to-business marketing. *Hanne Erdman Thomsen* told about the teaching of terminology in the Copenhagen Business School, and *Nina Pilke* from the University of Vaasa discussed her experiences in using the terminological way of thinking as a teaching method in different subjects.

The TSK's election meeting was also held in October. One member in the board of directors will change next year. *Antti Rainio* will be replaced by *Matti Ojala* from STAKES, the National Research and Development Centre for Welfare and Health.

Warm Christmas season for all Terminfo readers!

Anna-Lena Bucher – old hand in terminology work

Page 4

Terminologikum TNC's (the Swedish Centre for Terminology) Managing Director *Anna-Lena Bucher* has a long career in the TNC, starting from 1973.

As a child Bucher dealt with special field terminology without knowing it. Her parents worked in a small dairy, and she learnt the names for different equipment and other dairy terms. Later, when she studied Swedish, English and history, she found the defining of things interesting.

"The TNC's vision is to create smooth communication in the whole Swedish society by offering terminological services and products and by promoting terminology," Bucher states. She thinks that those gentlemen who founded the TNC in the 1940s were very far-sighted; the idea of establishing a terminology centre was very modern, since its services are still needed all the time in new contexts.

Sirpa Suhonen

The need for terminological information has spread from the field of technology to other fields, too. Bucher says that the need for special terminology in health care and public administration has clearly increased. When Sweden became a member of the EU in 1995, Swedish equivalents for the EU terms had to be created quickly.

When public administration started to develop web services and exchange information electronically, order and especially clarity in terms and concepts were needed. Bucher thinks that the terminological development has just started properly. "If terminologists manage to sell themselves in the right way and noticeably, many will realize that our services and competence are needed a lot in the Swedish society," Bucher concludes.

The TNC has several assignments from the Swedish National Board of Health and Welfare, e.g. a project on the data processing in biobanks. They have also received a special grant for testing the EU's term bank program IATE in order to see if it could be used as national term bank. The TNC has also organized a study programme on terminology and languages for special purposes in the Stockholm University.

Bucher tells that there has been competition in the field of terminology only for the last 5 or 6 years. Firms selling concept analyses, concept modelling and terminological investigation have been founded. Bucher does not find competition bad because it has forced the TNC and its personnel to manage new fields and learn new things.

The dominant status of the English language has aroused questions and concern in many countries. Bucher considers English very important language, but Swedish terms should also be maintained, developed and strengthened taking into account new and narrow special fields, too. Bucher is especially concerned about the use of

English in education. In many cases, the schools and universities have their teaching and course material in English. "English should be taught in schools and it should be a subject of lifelong learning, but this should not happen at the expense of Swedish," Bucher says. Terminologists have a challenge to compile glossaries that act as bridges between the Swedish language and the English terms used in course material.

Bucher emphasizes how important Nordic cooperation is to the TNC. All Nordic countries are good at slightly different things, and exchanging experiences means the learning of new things.

Since 2000, Bucher has worked as the managing director of the TNC and taken care of administrative tasks, like writing reports and meeting the TNC's board of directors. In addition to this, she wants to take part in terminology work, to answer term questions and to hold presentations and courses on terminology.

Language planning for Swedish language of medicine in Finland

Page 7

Medicinska språkgruppen, a work group for the Swedish language of medicine, was founded in 2001. The reasons for founding this group were a certain concern about the development of the Swedish medical language in Finland and a need to connect the development with the medical language used in Sweden.

The work group consists of a board and a reference group. The reference group consists of both experts from medicine and health care, and persons who deal with medical terms for some reason. Naturally many Swedish speaking participants are involved, but there are persons e.g. from the Finnish Medical Society Duodecim.

The most important task of the group is to develop correct Swedish medical language used in Finland and to try to ensure that the Swedish terminology used in Finland would be coherent with the terminology used in Sweden. There is a big risk in Finland that Finnish terms are just translated into Swedish word by word without checking actual Swedish terminology or proper language usage. Development in medicine is exceptionally fast, and new terms will be established more or less at the moment they are created. Therefore it is crucial to find the adequate and correct Swedish equivalents in a reasonable time. In order to develop and use the Swedish medical

language spoken in Finland as a scientifically valid language also outside Finland, we have to be able to accept Swedish terms used in Sweden.

The Swedish language work group gives its opinions on medical issues and answers questions on the medical language. A selection of the questions is placed on the group's web site (www.kotus.fi/svenska/sprakvard). The group works also on the revision and combining the two Finnish–Swedish word lists of health care.

Terminology project on geoinformatics

Page 8

The TSK started a new terminology project on the assignment of the Finnish Geodetic Institute. The purpose of the project is to gather the central terminology of geoinformatics, i.e. the science researching geographic information (GI) and GI systems, into one publication. Due to the international nature of GI, the terminology is largely in English and there is clearly a need for Finnish terms and coherent definitions.

About hundred concepts will be defined and given Finnish term recommendations and English equivalents. In addition, about fifty non-defined Finnish–English term pairs will be included. The areas covered will be positioning, GI systems and services, spatial data modelling, GI metadata and quality.

In addition to the Geodetic Institute, there are representatives in the work group from the Institute of Cartography and Geoinformatics at the Helsinki University of Technology, National Land Survey of Finland, Department of Geography and Department of Forest Resource Management at the University of Helsinki. The TSK's terminologists *Mari Junkkari* and *Lena Jolkkonen* manage the project.

Institutions of higher education are becoming international

Page 9

Finnish universities want international students, and the Helsinki University of Technology (HUT) is no exception. The goal of the HUT's international operation strategy is that in 2005 about 10% of the intake would be for-eig-

ners. This goal will not be achieved unless more teaching is given in English.

The degree reform that takes place next year, offers excellent possibilities to widen the teaching conducted in foreign languages. This so called Bologna Process means that the HUT will also adopt a two-stage degree system. In the three-year bachelor's degree students will be given basic technological skills, and the two-year master's degree will make the bachelors experts in their professions. Teaching in the bachelor stage will be in Finnish, but it is hoped that the master stage will include study modules in English. For Finnish students this means studying advanced studies in a foreign language. The reform is a challenge also for teachers because their English must be good enough for lecturing.

Globalization is already a fact. Many Finnish companies operate outside Finland and use English as their internal language. It is then perhaps quite proper that students obtain international education. But is everything alright, then? If teachers, students and engineers talk foreign languages, who takes care of Finnish terminology and is able to invent Finnish terms for new technologies?

Terminology work should be promoted more in the HUT. It has the best prerequisites to care for our national language and to make the students, the future business managers, to assume a right attitude, i.e. to maintain Finnish even if the business is global.

30th anniversary symposium

Page 10

The 30th anniversary of the Finnish Terminology Centre TSK was celebrated with an afternoon symposium on the 6th of October. The theme was the unifying force of a common language and clear communication.

Ari Muhonen, the chairman of the TSK's board of directors, welcomed all in the symposium. The opening speech was held by *Sakari Karjalainen*, Director of the Department for Education and Science Policy in the Ministry of Education. He reminded that when the TSK was founded thirty years ago, the trust in technology was strong. But instead of conquering the space, people conquered the Earth with the help of information technology. "Language is the medium of communication and thinking with which we understand the world", Karjalainen said. It is a prerequisite for all communication that we have common terms. Today the main language

of technology is English, but if we used only English, we Finns would lose our identity and our integrity.

The role of national languages in universities now and in the near future was discussed by *Krista Varantola*, the Rector of the University of Tampere. When people talk about the status of Finnish or national languages, language use and decay or the language proficiency of Finns, English is also always discussed in the same connection. According to Varantola, there are two approaches: the policies of preventing and enabling. Especially France applies the policy of preventing by trying to prevent English words and impact in French. In the other end there are those Finns who support the speaking of English, because they think that nothing else promotes the recognition of Finland in the globalized world.

"What kind of language policy should we pursue in Finnish universities?" Varantola asked. The Ministry of Education has suggested that the number of international students in Finnish universities should be increased and the amount of teaching given in English, too. "Why should we educate international students free-of-charge if we do not wish them to stay in Finland?" Varantola pondered and continued "But what language they should speak? Only English?" We could increase the teaching of Finnish to foreigners, and share Finnish with them by speaking it with them.

Petteri Taalas, Director General of the Finnish Meteorological Institute, remembered warmly his cooperation with the TSK in complementing the Eurodicautom term bank with Finnish meteorological terms. According to Taalas, English has also conquered the field of meteorology, about 95% of the Finnish research papers are written in English. Popularized reports and teaching is in Finnish, though.

Jorma Laaksonen, Doctor of Science in Technology at the Helsinki University of Technology, continued on the subject. His experience is that Finnish terminology is created all the time in the academic world. Laaksonen told about the Pattern Recognition Society of Finland which has published two glossaries on image processing and pattern recognition and is currently working on revising them. These subjects have become or are becoming common with the spreading of digital cameras, digital television broadcasting and bio recognition systems. In order to explain and understand these things, words in national languages are needed.

"With a language a person joins with others and distinguishes from others" *Pirjo Hiidenmaa*, Head of the Language Planning Department at the Research Institute for the Languages of Finland, started her presentation in the

symposium. She said that at the moment Finnish has it better than ever: new subject fields and terminology enter the Finnish language all the time. But according to Hiidenmaa, too, English is diminishing the use of Finnish and other strong national languages. Should our language then be protected? Hiidenmaa said that the best protection for a language is to use it. A language lives only in humans and in communities. Today law and passport control are no longer symbols of a national state but language and culture are.

Terminologisentrum TNC's Managing Director *Anna-Lena Bucher* was the last speaker of the symposium. She told about the history of the TNC, and how it was a model for the TSK when the TSK was founded. The TNC's biggest owner is SIS, the Swedish Standards Institute, with a 46% share. About 60% of the TNC's yearly budget is publically funded by the Swedish Ministry of Industry, Employment and Communications. Bucher also told about the investigation to establish a terminological infrastructure in Sweden. Cooperation is vital for the building of an infrastructure: all authorities, institutions and companies should have a person who is responsible for terminology work. An essential element of the infrastructure would be a national term bank.

Terminology work for thirty years

Page 14

It is customary to look back and to remember the past during anniversaries. Besides entertaining, it is also useful to get to know one's background. Since it is the TSK's practice to use experts in all terminology work, we asked the TSK's former directors, *Heidi Suonuuti*, *Olli Nykänen* and *Virpi Kalliokuusi*, to participate in the reconstruction of our association's history. It was decided that the history would be presented in the form of a "wall of bricks" exhibition in the TSK's 30th anniversary. Each brick memorialised some important event or achievement of the TSK.

Tekniikan Sanastokeskus ry (the Finnish Centre of Technical Terminology) was founded in 1974, and in the same year 21 members joined the association. During the first years, the TSK worked closely with the predecessor of the Research Institute for the Languages of Finland, e.g. the TSK's first employer was employed by the Institute. The first full-time director Heidi Suonuuti, Master of Science in Engineering, came into the TSK's service

in 1978. The cooperation agreement with the Research Institute lasted until 1993, when the association started its independent life.

The TSK's central success element has always been the use of methods based on the theory of terminology. The TSK has had an active role in developing the methods, in 1991–1996 Suonuuti was the chair person of ISO/TC 37, the technical committee of the International Organization of Standardization dealing with terminological issues.

The vocabularies produced by the TSK present a concrete result of the work. The first vocabulary in the TSK's series of publications was the *Vocabulary of Telecommunication* in 1981. Today there are in all 31 TSK publications. In addition, the TSK has participated in many other projects.

One of the early activities was the terminological service. It is still carried out, but its importance has diminished, with the search possibilities facilitated by the Internet. Courses given by the TSK form another early activity.

The TSK has always considered informing about terminology one of its main tasks. The TSK's newsletter was published for the first time in 1981. The newsletter, now called Terminfo, contains articles on terminology work, both from the point of view of practical work and of teaching and research. The TSK's library contains about 4000 works, mainly dictionaries and subject field glossaries.

Today, the information technology is taken for granted in almost all jobs. This has not long been the case, e.g. the TSK obtained its first computer for storing vocabularies in the middle of the 1980s. A storing method was developed in the TSK based on the Nordic term record format. TEPA term bank was opened in 1987 to be used with a modem connection. Ten years later it became available free-of-charge via an Internet interface. A year before that, in 1996, the TSK had opened its web pages on the Net.

Cooperation in Finland, Nordic countries and internationally has been a part of the TSK's activities from the beginning. The production of high-quality vocabularies calls for close cooperation with subject field experts. Nordic Nordterm Forum was founded in 1976, and Nordterm conferences have been organized every two years ever since. Terminology projects for the European Commission in the latter half of the 1990s form a significant phase in the TSK's recent history. A remarkable amount of Finnish terms were added in the Commission's Eurodicautom term bank.

One of the newest events in our history is the change of our name in 2004. The new name Sanastokeskus TSK (Finnish Terminology Centre TSK) reflects the development that has taken place during the years: the TSK's expertise is also offered to other subject fields than technology. The other change allows private persons to become the TSK's members in addition to organizations. The effects of this change can perhaps be estimated when the association will be 35 years old.

The history exhibition (in Finnish) will be published on the TSK's web pages before Christmas.

Literature

Page 20

Finnish Government Glossary

The newest publication of the Government Terminology Service at the Prime Minister's Office is *the Finnish Government Glossary*. It contains 153 key concepts on the work and history of the Finnish Government and terms and definitions in 13 languages (Finnish, Swedish, English, Danish, German, Greek, Spanish, Estonian, French, Italian, Dutch, Portuguese and Russian). The relations between concepts are illustrated with concept diagrams.

Terveydenhuollon sanasto

This bilingual (English–Finnish–English) glossary on health care compiled by *Paula Nieminen* and *Kristiina Hyrkäs* covers different levels of the health care organization, fields of health sciences and degree titles. The glossary contains also terms on relating fields, like social sciences, psychology, education, administrative science, qualitative and quantitative research and statistics.

Oikeuselämän lyhennesanakirja

This dictionary on legal abbreviations by *Heikki E. S. Mattila*, *Anne Jussila* and *Outi Kaltio* is compiled to ease the understanding of abbreviations used in the

Finnish law, and it is based on the frequency of abbreviations. The frequency study helps the user to see if an abbreviation is established. The dictionary contains about 3000 abbreviations and has three indexes. In the abbreviation index the abbreviations have been written in full. The index term list serves a user who considers the use of some abbreviation. In the chronological index the abbreviations can be searched for on the bases of a statute number.

Suuri lyhennesanakirja

This dictionary on abbreviations by *Timo Nurmi* contains almost 9000 Finnish and international abbreviations or acronyms with explanations. The book is compiled to help the understanding of the ever increasing number of abbreviations. Sometimes abbreviations are better-known than the designation they refer to. The origin, source language and Finnish meaning are given for each abbreviation. The recommended forms of abbreviations are mentioned in the book, and it gives some advice on how to create and use abbreviations.

New standards

The Finnish Standards Association SFS has published standards *SFS 3384 Household electrical appliances. Vocabulary* and *SFS-EN 14182 Packaging. Terminology. Basic terms and definitions*. The purpose of the household appliance standard is to harmonize the Finnish terminology used on household appliances, their accessories and structure. The Finnish terms are given Swedish and English equivalents, and there are German equivalents for some appliances. The standard contains also alphabetical indexes for appliances in all four languages. The packaging standard defines 13 packaging concepts in Finnish and English, and gives the equivalents also in French and German. It also contains 12 terms and their definitions from the Packaging and Packaging Waste Directive.

Detailed publisher and order information can be found in the Finnish article, pages 20–22.

www.tsk.fi

Sanastokeskus TSK tarjoaa termeihin ja ammattikieliin liittyvää tietoa ja asiantuntijapalveluja. TSK:n päätoimintamuotoja ovat sanastoprojektit, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee Terminfo-lehden ohella erikoisalojen sanastoja sekä kirjoja että sähköisessä muodossa. Termipankki TEPA on käytettävissä osoitteessa <http://www.tsk.fi/tepa/>.

TSK:n kirjastossa on laaja kokoelma eri alojen sanastoja, sanakirjoja ja sanastostandardeja. Kirjasto on avoinna arkisin klo 9.00–16.00.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäseninä on yksityishenkilöitä, yrityksiä, liikelaitoksia, käännöstöimistöjä ja aatteellisia yhdistyksiä. TSK tekee tiivistä yhteistyötä sekä jäsenistönsä että muiden sanastotyöstä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.

Terminologicentralen TSK erbjuder experthjälp i frågor som berör terminologi och fackspråk. TSK:s huvudsakliga verksamhet utgörs av ordlisteprojekt, termbanker och termtjänst.

TSK utger tidskriften Terminfo samt publicerar fackordlistor både i tryckt och elektronisk form. Termbanken TEPA finns tillgänglig på adressen <http://www.tsk.fi/tepa/>.

TSK:s bibliotek omfattar ett stort antal fackordlistor och ordböcker. Biblioteket är öppet för allmänheten alla arbetsdagar kl. 9.00–16.00.

TSK grundades år 1974 och dess medlemskår består av privatpersoner, företag, affärsverk, översättningsbyråer och ideella föreningar. TSK har ett nära samarbete med såväl sina medlemmar som med övriga organisationer som är intresserade av terminologiarbete.



Sanastotyön asiantuntemusta vuodesta 1974.